

DWUTYGODNIK MIEJSKI

KRAKÓW.PL

Nr 16 (332), 11 października 2023

egzemplarz bezpłatny, ISSN 1898-9039

TEMAT NUMERU

Młodzi, zdolni, z sukcesami

Olimpiady nie tylko dla geniuszy

– rozmowa z wicedyrektor ZSŁ
Renatą Gołąb

**Porozmawiajmy o zdrowiu
psychicznym**

– rozmowa z dr. hab. Maciejem Pileckim

 Kraków

FAME

THE MUSICAL

Pomysł i opracowanie **David De Silva** Libretto **Jose Fernandez**

Teksty piosenek **Jacques Levy** Muzyka **Steve Margoshes**

Tytułowa piosenka "FAME" autorstwa **Dean Pitchford i Michael Gore**

Licencja prezentowana jest jako amatorska w porozumieniu z Music Theatre International.

Wszelkie materiały autoryzowane dostarczone zostały przez MTI www.mtishows.co.uk

Oryginalnie wyprodukowane przez Coconut Grove Playhouse. Dyrektor Artystyczny **Arnold Mittleman**

Reżyseria **Tomasz Smoter** Choreografia **Agnieszka Woźniak-Olszańska**

Tłumaczenie **Klaudyna Rozhin**

20-22.10.2023

TEATR
VARIÉTÉ

HOUSE OF ART

**DROGA DO
SŁAWY**

KRAKOWSKI TEATR VARIETE – INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

Miasto w liczbach

1

Takie miejsce zajęła Gmina Kraków w kategorii #ekoGMINA miejska w konkursie dla liderów ekologicznych województwa małopolskiego. Nagrody przyznał Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie.

3

Tyle specjalnych tawek z przewijakami dla dzieci pojawiło się w krakowskim zoo.

53,38

O tyle procent spadła liczba policyjnych interwencji w lipcu i sierpniu (w porównaniu do analogicznego okresu ubiegłego roku) po wprowadzeniu uchwały o ograniczeniu sprzedaży alkoholu w godzinach nocnych w sklepach

1192

Tyle metrów kw. będzie mieć powierzchnia użytkowa Klubu Płaszów, który powstaje w rejonie ulic Gumniska i Koszykarskiej.

foto: Bogusław Świerkowski

W październiku o edukacji

Przygotowując bieżące wydanie, oczywiście inspirowaliśmy się datą 14 października. W końcu temat edukacji dotyczy każdego z nas – jako ucznia lub byłego ucznia, rodziców czy dziadków ucznia albo może nauczyciela bądź innego pracownika szkoły. Trzeba przyznać, że edukacja jest trochę jak zdrowie, każdy może się na ten temat wypowiedzieć, odnosząc się do własnych doświadczeń.

Tym razem postanowiliśmy skupić się na uczniach. Ostatnio coraz głośniejsze jest o krakowskich nastolatkach odnoszących wspaniałe sukcesy w międzynarodowych konkursach i olimpiadach. Oczywiście można powiedzieć (i zapewne często to powtarzamy), że uczymy się dla samych siebie, a nie dla nagród czy dobrych ocen, ale... zawsze jest miło, gdy ktoś nasze sukcesy zauważy i doceni. I tak właśnie się dzieje w Krakowie, gdzie od kilku lat funkcjonuje Program Wspierania Uzdolnionych Uczniów. Kogo,

kiedy i za co można nagrodzić – przeczytacie w artykule na str. 8.

Początek roku szkolnego nie jest jednak łatwy, zwłaszcza dla tych, którzy za kilka miesięcy będą zdawać egzaminy i staną przed pytaniem: co dalej? Dla tej grupy młodych ludzi mamy kilka podpowiedzi. Jak co roku przypominamy ósmoklasistom, że liceum nie jest jedynym wyborem. O tym, dlaczego warto postawić na szkolnictwo techniczne, opowiada Renata Gołąb, wicedyrektorka jednego z najlepszych w Polsce techników. Polecamy też skorzystanie z profesjonalnego doradztwa Krakowskiego Ośrodka Kariery, który właśnie dodał do pakietu swoich działań kolejną inicjatywę – „Kuźnię zawodowców”. Zajrzyjcie koniecznie na ich stronę!

W najnowszym numerze poruszamy jeszcze jeden ważny temat związany z młodymi ludźmi. Liczba dzieci w kryzysie psychicznym niepokojąco i stale rośnie. Z czego ten kryzys wynika? Jak z nim walczyć? Jaką rolę w tej kwestii odgrywa internet? Tu polecam artykuł o kampanii społecznej „Zobacz, zapytaj, zareaguj” oraz rozmowę ze specjalistą psychiatrii dzieci i młodzieży Maciejem Pileckim.

A już na sam koniec, w imieniu całej redakcji, życzę krakowskim nauczycielkom i nauczycielom dużo sił na nowy rok szkolny, by ich starczyło na realizację wszystkich zawodowych planów.

Beata Klejbuk-Goździalska

 Kraków

**28 X – 9 XI 2023
KRAKÓW**

NA WSZYSTKIE WYDARZENIA
WSTĘP WOLNY

www.zaduszkiorganowe.pl
www.krakowskieforum.pl

PATRONATY HONOROWE:

PROF. DR HAB.
JACEK MAJCHROWSKI
PREZYDENT MIASTA KRAKOWA

JEGO EKSCELENCJA KS. PROF. ARCYBISKUP
MAREK JEDRASZEWSKI
METROPOLITA KRAKOWSKI

JEGO MAGNIFICENCJA
PROF. DR HAB. WOJCIECH WIDLAK
REKTOR AKADEMII MUZYCZNEJ IM. KRZYSZTOFA PENDERECKIEGO W KRAKOWIE

XX
**Międzynarodowy
Festiwal
Zaduszki Organowe**

IM. PROF. JANA JARGONIA

KIEROWNICTWO
ARTYSTYCZNE:

PROF. MIROSŁAWA
SEMENIUK-PODRAZA

PROF. DARIUSZ
BAKOWSKI-KOIS

MACIEJ SZUBRA

KRAKOWSKIE FORUM KULTURY • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

Organizatorzy:

 **Krakowskie
Forum Kultury**

AKADEMIA
MUZYCZNA
IM. KRZYSZTOFA
PENDERECKIEGO
W KRAKOWIE

 **Dzielnica
Mierwsza**

Patronat medialny:

 **Radio
Kraków**

 **TVP3
KRAKÓW**

 Kraków.pl

Sponsor:

 **KRAKOWSKI
PARK
TECHNOLOGICZNY**

Spis treści

5. W skrócie

EDUKACJA

8. Młodzi, zdolni, z sukcesami
10. Marynarskie sukcesy krakowskich uczniów
11. Olimpiady nie tylko dla geniuszy – rozmowa z Renatą Gołąb, wicedyrektor Zespołu Szkół Łączności
12. Kraków podpisał porozumienie z UNICEF Polska
12. Wspieramy zawodowe wybory młodych krakowian
13. Uwolnić się z sieci
13. Wrażliwy picturebook
14. Porozmawiajmy o zdrowiu psychicznym – rozmowa z dr. hab. Maciejem Pileckim

MIASTO

15. O tym, jak jesień zapytała mnie w lesie o drogę – felieton Dawida Maśło
16. **KRAKÓW.PL dla dzieci**
18. Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa
19. Spotkajmy się na rowerach!
20. Pobiegli po medale

KULTURA

21. „Wszechświaty mojego taty”
22. Widziane z Krzysztoforów – felieton Ryszarda Kozika
23. Wszystkie przestrzenie Dobiesława Gały
24. Krakowsko-wiedeńskie warsztaty rewitalizacyjne
25. Josep Vicent i Sinfonietta Cracovia: amerykańscy i romantyczni

DLA SENIORÓW

25. Aktywna jesień seniorów

RADA MIASTA KRAKOWA

27. Studentom dobrze w Krakowie – rozmowa z radną Małgorzatą Jantos

HISTORIA

28. Jak to kiedyś z wyborami bywało – felieton historyczny Michała Koziota
29. Kalendarium krakowskie
30. Ogłoszenia

str. 9

str. 12

str. 11

str. 13

str. 15

Wydawca: Urząd Miasta Krakowa, Wydział Komunikacji Społecznej, 31-004 Kraków, pl. Wszystkich Świętych 3-4
Adres redakcji: pl. Wszystkich Świętych 3-4, pok. 341, tel. 12 616-13-86, e-mail: redakcja@um.krakow.pl
Redaktor naczelna: Beata Klejbuk-Goździalska
Zastępca red. naczelnej: Joanna Korta
Sekretarz redakcji: Agata Włodarczyk
Współpracownicy: Michał Koziot, Tadeusz Mordarski, Paweł Waluś, Beata Sabatowicz, Ryszard Kozik, Aleksandra Mikolaszek, Iwona Gazda, Jan Machowski
Zdjęcia: Bogusław Świerzowski, Jan Graczyński, Piotr Wojnarowski
Okładka: Bogusław Świerzowski / UMK
Projekt graficzny: Pro Art Studio
Korekta: Aurelia Hołubowska
Skład i tkanie: Pro Art Studio
Druk: Drukarnia Leyko Sp. z o.o.
Nakład: 32 tys. egz. ISSN 1898-9039

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i wprowadzania zmian do następujących tekstów. Nadesłanie tekstu nie jest równoznaczne z jego opublikowaniem.

Sposób dystrybucji dwutygodnika miejskiego KRAKÓW.PL:

Dwutygodnik KRAKÓW.PL można otrzymać w budynkach Urzędu Miasta Krakowa przy pl. Wszystkich Świętych 3-4, ul. Grunwaldzkiej 8, ul. Lubelskiej 27, w Rynku Podgórkim 1 i 2, na os. Zgody 2, przy ul. Stachowicza 18, al. Powstania Warszawskiego 10, ul. Dekerta 24, ul. Wielickiej 28a, ul. Sarego 4, w punktach sprzedaży biletów MPK oraz w krakowskich szpitalach, Centrum Handlowym M1, Galerii Bronowice, CH Serenada i siedzibach jednostek miejskich.

W dniu ukazania się numeru, w godzinach porannych, dwutygodnik rozdawany jest na rondach Grunwaldzkim, Mogiłskim, Matecznego, Kocmyrzowskim, na skrzyżowaniach Kobierzyńska / Grota-Roweckiego, Królewska / al. Mickiewicza, al. Słowackiego / Prądnicka oraz pod Teatrem Bagatela i – w godzinach popołudniowych – na pętłach: Borek Fałęcki i Krowodrza Górka.

Kolejny numer KRAKOWA.PL ukaże się: 25 października 2023 r.

Hojny dar dla szkoły

fot. Beata Klejbuk-Goździńska

Zespół Szkół i Placówek pn. „Centrum dla Niewidomych i Słabowidzących” w Krakowie ma oddanych przyjaciół, którzy wspierają go finansowo, doskonale rozumiejąc potrzeby wychowanków. Już po raz kolejny działalność placówki dofinansowała Barbara Nawratowicz-Stuart, aktorka i dziennikarka, niegdyś gwiazda Piwnicy pod Baranami.

W 2021 r. placówka z ul. Tynieckiej otrzymała od hojnej sponsorki 240 tys. zł. Niedawno pani Barbara przekazała kolejne pieniądze – 1,5 mln zł! – Kiedy wpłynęła pierwsza kwota finansowego wsparcia, byliśmy zaskoczeni i szczęśliwi, że otrzymaliśmy tak wiele na realizację priorytetowych celów – wyremontowaliśmy sale lekcyjne i siłownię. Kiedy teraz otrzymaliśmy kolejny dar, hojność wsparcia przeszła nasze wyobrażenia. Taka kwota mogła pozostawać jedynie w sferze marzeń. Pani Barbara Nawratowicz-Stuart spełnia marzenia – marzenia o równości szans i optymalnych warunkach do nauki, rewalidacji i odpoczynku – cieszy się Marcin Dębski, dyrektor Centrum.

Otrzymane środki pozwolą na wykonanie kolejnych remontów oraz wyposażenie i dostosowanie placówki do potrzeb dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością wzroku. Dzięki temu przestrzeń dla wychowanków będzie nie tylko bardziej nowoczesna i estetyczna, ale przede wszystkim funkcjonalna i pozwalająca na uczenie się przez nich samodzielności. (red.)

10

PAŹDZIERNIK

- 21-22 MIĘDZYNARODOWE TARGI BUDOWNICTWA, NIERUCHOMOŚCI I ARANŻACJI INTERDOM
- 21-22 TARGI HOME DESIGN
- 21-22 KRAKOWSKIE TARGI NIERUCHOMOŚCI & BUDOWA DOMU
- 21-22 WEEKEND JAPONSKI KRAKÓW JESIEŃ 2023
- 25 TARGI PRACY I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
- 27 TRIBUTE TO...
- 28 VISUAL CONCERT – KONCERT MUZYKI FILMOWEJ I EPICKIEJ
- 29 XXII MAŁOPOLSKIE TARGI ŚLUBNE
- 29 LADY PANK MTV UNPLUGGED

11

LISTOPAD

- 3 HAUSER
- 4 MEMORIAŁ WŁADYSŁAWA BAJORKA
- 8-9 PACZEŚ X LOTEK TOUR
- 11-12 SNOW EXPO – NIE TYLKO DLA NARCZARZY
- 18 BJÖRK
- 25 HAVASI SYMPHONIC CONCERT SHOW
- 26 KWIAT JABŁONI

12

GRUDZIEŃ

- 9 MISTRZOSTWA ŚWIATA FIM SUPERENDURO
- 29 CHRISTMAS TIME! CONCERT

2024

01

STYCZEŃ

- 20 ZADZWOŃCIE PO MILICJĘ!
- 28 XXIII MAŁOPOLSKIE TARGI ŚLUBNE

02

LUTY

- 22-25 CAVALIADA KRAKÓW 2024

03

MARZEC

- 8 KONCERT MUZYKI FILMOWEJ
- 9 DARIA ZAWIAŁOW
- 16 POLSKA NOC KABARETOWA
- 22 PIOTR RUBIK
- 23 MUSICAL “METRO”
- 30 JUDAS PRIEST + SAXON, URIAH HEPP

04

KWIECIEŃ

- 7 KABARET NEO-NÓWKA
- 13 BÓG CIĘ KOCHA TOUR
- 21 AGNIESZKA CHYLIŃSKA

05

MAJ

- 12 THE WORLD OF HANS ZIMMER
- 30 JONAS BROTHERS

07

LIPIEC

- 6-7 RYUCON FESTIWAL KULTURY DALEKOWSCHODNIEJ

11

LISTOPAD

- 16 ANDREA BOCELLI

Konkurs teatralny

Lubimy być rozrzutni. Dlatego ponownie mamy do zaproponowania bilety na spektakle w dwóch różnych teatrach! Można się udać do Teatru Variété na „Fame – The Musical” (22 października, godz. 17.30) lub do Teatru Groteska na „Wszechświaty mojego taty” (29 października, godz. 11.00).

Aby wziąć udział w konkursie, należy odpowiedzieć na następujące pytania:

1. Pod jakim pseudonimem znany był David De Silva, twórca „Fame – The Musical”?
2. Jak ma na imię córka tytułowego taty ze spektaklu Groteski? Odpowiedzi prosimy wysłać do 16 października na adres: redakcja@um.krakow.pl, wraz z informacją: „Wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych na potrzeby konkursu”. (PW)

Kim był twórca ćmielowskich figurek?

Przed nami wydarzenie ciekawe zwłaszcza dla miłośników ćmielowskich figurek porcelanowych, popularnych w latach 50. i 60. ubiegłego wieku. Już 12 października będzie się można dowiedzieć więcej o ich twórcy, Lubomirze Tomaszewskim. W Galerii van Rij (ul. Morsztynowska 1) odbędzie się spotkanie z Katarzyną Rij, która wraz z Jerzym A. Wlążką napisała biografię artysty.

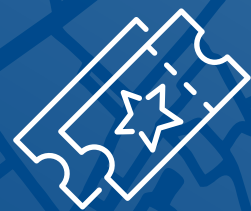
Katarzyna Rij przybliży sylwetkę Tomaszewskiego, a także historię wieloletniej

współpracy z nim i ich przyjaźni. Tomaszewski i Rij poznali się w 2004 r. Artysta niewiele później powiedział o niej: „Jest kimś, kto rozumie moją sztukę”.

Spotkanie będzie okazją do zaprezentowania „na żywo” ikonicznych prac twórcy, a także innych kultowych projektów z lat 60. XX w. Są produkowane do dziś w fabryce AS Ćmielów, a Galeria van Rij jest jedynym miejscem w Krakowie, gdzie na co dzień można podziwiać ich ogromną kolekcję. (red.)

Dzieje się w Krakowie

DZIEJE SIĘ

12 października

Robimy makramy

W Klubie Karino Ośrodka Kultury Kraków-Nowa Huta nauczymy się, jak własnoręcznie wykonać makramę w kształcie liścia. Zapraszamy dzieci i rodziców na ćwiczenia zdolności manualnych i cierpliwości.

14 października

„Muzyczna nostalgia”

W Forcie Borek zabrzmiały takie przeboje jak: „Moje serce to jest muzyka”, „Bądź moim natchnieniem” i „Wariatka tańczy”. Muzycy zespołu Gosia Markowska Band wykonają je w jazzowych aranżacjach.

15 października

Retro Espresso w Muzeum Fotografii

Występ muzyków Sinfonietty Cracovii towarzyszyć będzie otwarciu wystawy fotografii Edwarda Steichena, który portretował m.in. przedwojenne gwiazdy dla „Vogue’a”.

17–19 października

„Rewizor” w Bagateli

Na scenie przy ul. Karmelickiej klasyka we współczesnym kostiumie. Komedia Mikołaja Gogola z zawsze aktualnym przesłaniem.

17–30 października

Festiwal Zmysły Niedocenione

W ARTzonie przyjazne sensoryczne warsztaty dla dzieci i rodziców oraz wydarzenia edukacyjne dla kadr kultury w zakresie dostępności i bezpieczeństwa sensorycznego.

20 października

HERBERT 3.0

W NCK Mela Koteluk, Justyna Świąt, Abradab, Czesław Mozil, Skubas wykonają utwory z wydanej w 2020 r. płyty Herbert 3.0 oraz nowe kompozycje do wierszy Zbigniewa Herberta.

21 października

Wykład w Bibliotece Kraków

Prelekcja poświęcona zwierzętom w twórczości Wisławy Szymborskiej i Kornela Filipowicza. Wykład poprowadzi Jacek Rozmus, historyk literatury, profesor Uniwersytetu KEN w Krakowie.

16–22 października

Święto muzyki gospel

W Hali Cracovia 18. edycja Festiwalu 7xGospel. Cały tydzień będzie wypełniony koncertami i warsztatami.

do 29 października

World Press Photo 2023

Najlepsze fotografie prasowe już po raz szósty w Nowohuckim Centrum Kultury w Krakowie! Na 66. edycję konkursu wpłynęło prawie 60 tys. zdjęć. Nagrody przyznano 24 twórcom.

Apteka Designu otwarta!

Fot. Piotr Wojnarowski / UMK

Budynek dawnej apteki przy ul. Kopernika zyskał nową funkcję i nowych lokatorów. W ramach rewitalizacji dzielnicy Wesola wprowadzili się do niego designerzy.

Apteka Designu ma być miejscem spotkań i współpracy środowiska projektantów. Wnętrze budynku podzielone jest na kilka poziomów. Wysoki parter mieści pracownie designerów i przestrzeń co-workingową

oraz czytelną. Niski parter jest przestrzenią warsztatową oraz miejscem eksperymentowania służącym kołom naukowym ASP, projektantom tworzącym piętro wyżej i każdemu, kto będzie miał potrzebę pracy w warsztacie.

Apteka Designu stanie się miejscem branżowych spotkań i wspólnych projektów. W listopadzie odbędzie się tutaj pierwsza edycja wydarzenia pn. Design w Krakowie, które wpisuje się w miesiąc działań miejskich Sztuka do Rzeczy.

Ale z Apteki Designu będą mogli korzystać wszyscy zainteresowani. O tym, co design może dać społeczności lokalnej, przekonamy się poprzez program aktywności partycypacyjnych i edukacyjnych, inicjatyw sąsiedzkich dzielnicy Wesola, a także podczas dni otwartych i warsztatów.

W sierpniu został ogłoszony konkurs na udział w Programie Pracowni i Co-workingu w Aptece Designu. Wśród wyłonionych zgłoszeń znaleźli się projektanci działający na pograniczu aktywizmu i designu oraz projektanci produktu i usług. W zamian za możliwość pracy w przestrzeniach Apteki nowi lokatorzy będą dzielić się efektami swojej pracy na rzecz dzielnicy.

Aptekę Designu będzie można regularnie odwiedzać w ramach dni otwartych, a za zarządzanie nią odpowiedzialne jest Krakowskie Biuro Festiwalowe. (red.)

Wstęp na Targi Pracy i Przedsiębiorczości

Świadomie do celu" – pod takim hasłem już 25 października odbędą się Targi Pracy i Przedsiębiorczości w Krakowie. Na ich uczestników czekają trzy strefy tematyczne: wystawiennicza, warsztatowa i przedsiębiorczości. Wstęp będzie bezpłatny.

W TAURON Arenie Kraków od godz. 9.00 do 16.00 będą czekać profesjonalni doradcy zawodowi, którzy pomogą określić zainteresowanym ich mocne i słabe strony oraz skonsultują ich dokumenty aplikacyjne. Będzie też możliwość bezpośredniej rozmowy z przedstawicielami firm poszukujących osób do pracy w Krakowie. Przedsiębiorcy dowiedzą się więcej na temat form wsparcia w obszarze biznesu od różnych instytucji oraz podmiotów. Z kolei w strefie warsztatowej odbędzie się szereg zajęć związanych z budowaniem modelu biznesowego, pozyskiwaniem inwestorów i partnerów oraz szeroko rozumianym marketingiem w biznesie.

Szczegółowy program warsztatów i harmonogram wydarzenia znajdują się na stronie: targiaktywnosci.com.pl. (red.)

Nowe usługi w POP-ie!

Fot. Bogusław Świerzowski / UMK

Zwiększa się zakres usług dostępnych w Punkcie Obsługi Przedsiębiorcy przy ul. Zabłocie 22. Odwiedzający to miejsce właściciele firm mogą już korzystać z trzech nowych stanowisk informacyjno-obslugowych: Grodzkiego Urzędu Pracy, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Okręgu Małopolskiego Polskiej Izby Rzeczników Patentowych.

To pierwsze w Polsce miejsce o tak szerokim spectrum bezpłatnej pomocy dla przedsiębiorców. Przypomnijmy, że w POP UMK funkcjonują także punkty konsultacyjne:

Małopolskiego Oddziału Krajowej Izby Doradców Podatkowych, Okręgowej Rady Adwokackiej i Urzędu Statystycznego.

Krakowscy przedsiębiorcy mogą tam także dokonać czynności ewidencyjnych związanych z prowadzeniem firmy i otrzymać kompleksową informację na temat obowiązków związanych z rozpoczynaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej.

Więcej informacji można znaleźć na stronie: dlabiznesu.krakow.pl/pop, lub pod numerami tel. 12 616-56-00 [PL], 12 616-56-07 [UA, EN]. (red.)

Młodzi, zdolni, z sukcesami

kreatywni
kochani pracownicy

komunikatywni

wrażliwi
POMYSŁOWI

empatyczni

odpowiedzialni

SOLIDNI

RADOŚNI

zaangażowani

lojalni

sprawiedliwi

wyrozumiali

kompetentni

cierpliwi

wierzymy się skupić

entuzjastami

i to jest nasza MOC!

Tadeusz Mordarski

Nawet kilkanaście tysięcy złotych otrzymują najlepsi uczniowie w ramach Krakowskiego Programu Wspierania Uzdolnionych Uczniów. A wsparcie finansowe to tylko niewielka część tego, co nasze Miasto oferuje tym, którzy odnoszą sukcesy dzięki pogłębianiu swoich pasji i zaangażowaniu. Dziś, w przeddzień Dnia Edukacji Narodowej (obchodzonego 14 października), prezentujemy miejskie nagrody, które mogą otrzymać uczniowie krakowskich szkół.

Krakowski Program Wspierania Uzdolnionych Uczniów jest tak skrojony, że nagrody mogą otrzymać podopieczni wszystkich szkół w naszym mieście, począwszy od podstawowych, poprzez technika i szkoły branżowe, na liceach kończąc. – Kraków wspiera uczniów i promuje ich sukcesy, tworząc tym samym dobry klimat dla poszerzania i pogłębiania wiedzy. Za sprawą wspomnianego programu od niemal dekady doceniamy uczniów, którzy osiągnęli wybitne rezultaty na egzaminach i olimpiadach. Wyróżniamy także tych, którzy angażują się w wolontariat i pomagają innym czy chcą rozwijać swoje zainteresowania chociażby w ramach obozów naukowych – mówi prezydent Krakowa Jacek Majchrowski.

Kwoty robią wrażenie

Władze miasta podkreślają, że program z roku na rok cieszy się coraz większym zainteresowaniem nie tylko wśród uczniów, ale i wśród ich rodziców, którzy regularnie dopytują o konkretne nagrody i możliwości docenienia ich dzieci. – To jeden z programów Miasta, który stale jest aktualizowany i ma sprostać bieżącym wyzwaniom, ale też – co dla nas niezwykle ważne – potrzebom uczniów. W ostatnich latach jest nim objętych wielu beneficjentów, a są nimi oczywiście niezwykle uzdolnieni młodzi ludzie. Nagrodami są wyróżniani nie tylko uczniowie mieszkający w Krakowie, ale też pochodzący z innych miejscowości, a uczęszczający do krakowskich szkół i osiągający w nich świetne rezultaty – tłumaczy Anna Korfel-Jasińska, zastępca prezydenta ds. edukacji, sportu i turystyki. Jak dodaje, miejscy urzędnicy często mają też do czynienia z telefonami rodziców z innych miast, którzy pytają o Program, a nawet o to, czy ich dzieci również mogą skorzystać ze wsparcia Krakowa. Dlaczego? W wielu innych gminach takich możliwości po prostu nie ma.

Szczególne wrażenie robią na uczniach kwoty, które mogą otrzymać w ramach programu. Te już kolejny raz zostały zwiększone, a i liczba beneficjentów stale rośnie. I tak np. laureat nagrody Mistrz Matury Międzynarodowej otrzyma aż 12 tys. zł! Laureaci innych nagród

dostaną nawet po 7 i 10 tys. zł. – To kwota, która pozwala na zakup potrzebnego sprzętu, udział w wymierzonym kursie, wyjeździe naukowym. Ale nie tylko. Często to także możliwość zainwestowania w swój komfort psychiczny i odpoczynek albo w to, aby po trudnym roku pracy móc poświęcić się swojej, niekiedy niełatwej nauce, pasji – podkreśla Anna Domańska, dyrektor Wydziału Edukacji krakowskiego magistratu.

Medaliści
18. Drużynowych
Mistrzostw Świata
Juniorów w Brydżu
Sportowym
/ fot. Piotr Wojnarowski
/ UMK

Kto i za co może dostać nagrodę?

Laur Olimpijski. W krakowskich szkołach nie brakuje uczniów, którzy osiągają świetne rezultaty w nauce, ale też na olimpiadach i w konkursach przedmiotowych. Najlepsi olimpijczycy otrzymują stypendia finansowe, które pomagają im w rozwijaniu pasji. – Pozycja olimpiad na firmamencie nauki jest ugruntowana od lat. Wyznaczają one najwyższy pułap zdolności i umiejętności. To jest trochę tak, jak ze sportowcami startującymi w igrzyskach. Oczywiście, że sportowcy lubią wygrywać poszczególne zawody, mistrzostwa kontynentu czy świata, ale tak naprawdę każdy mówi, że szczytem jego marzeń jest medal olimpijski. Mam wrażenie, że uczniowie podchodzą do tego w podobny sposób – mówi Jacek Kaczor, dyrektor I Liceum Ogólnokształcącego im. Bartłomieja Nowodworskiego w Krakowie. – Drugi powód jest natomiast bardziej przyziemny i związany z tym, że uczeń, który ma określone osiągnięcia, otrzymuje z tego powodu określone profity, np. jest zwolniony z jakiejś części egzaminu maturalnego, dostaje najwyższą ocenę końcową z danego przedmiotu lub indeks, czyli zostaje przyjęty na studia, mimo że jeszcze nie zdał matury – dodaje dyrektor słynnego „Nowodworka”. To właśnie w kierowanej przez niego szkole uczy się Michał Zapiór, który został nagrodzony Laurem Olimpijskim. – Jest to uhonorowanie moich sukcesów w olimpiadzie geograficznej – mówi. – Cieszę się, że zostałem w ten sposób doceniony. Traktuję to jako gest uznania mojego zaangażowania w naukę. Jak się człowiek czymś ▶

► interesuje, to dużo łatwiej przychodzi mu zgłębiać i przyswajając wiedzę – dodaje olimpijczyk, obecnie uczeń IV klasy.

Nagrody dla uczniów szkół technicznych: Specjalista 100% i Technik 100%. To nagrody dla uczniów szkół branżowych i techników. Dla wielu młodych osób nauka w tych placówkach jest lepszym wyborem niż nauka w liceum, o czym można przeczytać w wywiadzie na str. 11. Opisywaną nagrodę otrzymał m.in. wielokrotny laureat olimpiad zawodowych, kiedyś uczeń Zespołu Szkół Łączności, a obecnie student Automatyki i Robotyki na Akademii Górniczo-Hutniczej Marek Michelis. – Dzięki temu miałem możliwość zakupu sprzętu potrzebnego do dalszego rozwijania pasji, a także pomocnego w codziennym życiu akademickim. Dodatkowo mogłem sobie pozwolić na kursy podnoszące moje kwalifikacje – mówi. Przyznaje, że jego pasja zaczęła się rozwijać już w dzieciństwie, gdy pierwszy raz na własne oczy zobaczył... działającą fabrykę. – Później ta fascynacja elektroniką i wszystkim, co z nią związane, była dalej napędzana poprzez dziejący się na moich oczach postęp technologiczny. Nieograniczony dostęp do internetu spowodował, że szybko pogłębiałem wiedzę na tematy, które mnie najbardziej interesowały. Dzisiejszy świat w całości opiera się na urządzeniach elektronicznych. Każdy z nas w każdej chwili nosi przy sobie miliony tranzystorów, dlatego uważam, że jest to dziedzina bardzo przyszłościowa i dająca wiele możliwości – tłumaczy absolwent ZSŁ, obecnie student AGH.

Mistrz Matury i Mistrz Matury Międzynarodowej. W tym roku po raz pierwszy nagroda zostanie przyznana uczniowi, który osiągnął rewelacyjne wyniki na maturze międzynarodowej. Rekordowa będzie także jej kwota – aż 12 tys. zł. Natomiast dla tych, którzy zdają tradycyjną maturę i ze wszystkich egzaminów obowiązkowych oraz co najmniej dwóch dodatkowych zdobyli ponad 92 proc., Miasto od lat przygotowuje nagrody Mistrz Matury. – Takich

uczniów w Krakowie w minionym roku szkolnym było aż 38. Wśród nich są także tacy, którzy zdawali po dziewięć egzaminów maturalnych. Ponad połowa z nich nie popełniła żadnego błędu, czyli zdała egzamin dojrzałości na 100 procent. To wyjątkowe osiągnięcie! – mówi Tomasz Kobylański z Wydziału Edukacji UMK.

Stypendium im. Prezydenta Juliusza Lea. Ta nagroda, fundowana z inicjatywy prezydenta Jacka Majchrowskiego, przeznaczona jest dla zdolnych uczniów, którym sytuacja materialna nie pozwala na kontynuację edukacji w szkole wyższej. Kapituła przyznaje nagrodę finansową, która może pomóc w kontynuowaniu nauki w Krakowie albo innym mieście. W ubiegłym roku trafiła ona do ucznia, który obecnie kształci się na Międzywydziałowych Indywidualnych Studiach Matematyczno-Przyrodniczych na Uniwersytecie Warszawskim.

Weźcie sprawy w swoje ręce!

Oprócz tego w ramach Krakowskiego Programu Wspierania Uzdolnionych Uczniów istnieje cała masa innych wyróżnień i nagród. Mają one promować najlepszych i dawać im motywację do nauki. – Wszystkim nam powinno zależeć na tym, aby wyławiać jak najwięcej talentów – uważa Jacek Kaczor. – Uczniom trzeba dać szansę, bo wielu z nich ma problem z tym, by rozpoznać, jak wysoki poziom reprezentują. Zdarzało nam się, że uczniowie, którzy zajmowali lokaty w pierwszej trójce na ogólnopolskiej olimpiadzie, byli tym zdziwieni. Twierdzili, że to pomyłka, że to niemożliwe, żeby oni byli tak wysoko. Od nauczyciela musi więc wyjść jasny komunikat: widzę w tobie potencjał. Z amerykańskich filmów znamy szkoły, w których każdy walczy o swoje. My natomiast czasem cierpimy na to, że nie chcemy się wychylać, chcemy być średniakami. Z tym trzeba walczyć. Trzeba zachęcać uczniów, aby brali sprawy w swoje ręce i działali – zachęca dyrektor „Nowodwórka”. 🇺🇸

Marynarskie sukcesy krakowskich uczniów

Mateusz Drożdż

Nowy rok szkolny już trwa, ale warto wspomnieć o sukcesach młodych krakowian, odniesionych tuż przed wakacjami w zawodach zorganizowanych przez Marynarkę Wojenną RP w Świnoujściu.

W zmaganiach udział biorą reprezentacje miast patronujących pięciu jednostkom z 2. Dywizjonu Okrętów Transportowo-Minowych. Są to okręty Rzeczypospolitej Polskiej (ORP): „Kraków”, „Gniezno”, „Poznań”, „Lublin”, „Toruń” oraz „Kontradmiral X. Czernicki” (reprezentacja Świnoujścia). Gmina Miejska Kraków od ponad 20 lat oficjalnie patronuje załodze i okrętowi noszącemu nazwę naszego miasta.

Młodzież rywalizowała w Turnieju Wiedzy Marynistycznej oraz w Wieloboju o Złotą Kotwicę Marynarki Wojennej. Reprezentantki Krakowa: Zofia Czechowska, Julia Kopińska i Wiktoria Nowosadzka, zajęły pierwsze miejsce w Turnieju Wiedzy Marynistycznej, zaś krakowska drużyna w składzie: Sambor Grott, Tomasz Kostka, Kacper Lorenowicz, Patryk Natanek, Karol Opoczka, Krzysztof Piwońarczyk, Jakub Wołek, Jan Kot, Patryk Szlachta, zdobyła drugie miejsce w Wieloboju.

Za sukcesami młodzieży stała praca także innych osób – głównym trenerem krakowskiej ekipy był Mirosław Kopiński z SP nr 148,

Krakowska drużyna na ORP Kraków / fot. Wojciech Radwański

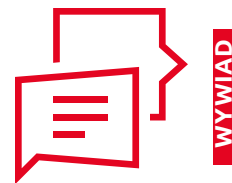
a kierownikiem drużyny – Wojciech Radwański z MOS Kraków-Zachód.

W czasie pobytu w Świnoujściu ekipa z Krakowa mieszkała w pomieszczeniu desantowym na pokładzie ORP „Kraków”. Spotkała się z dowódcą jednostki kpt. mar. Wojciechem Zielińskim i załogą, zwiedziła okręt i wypoczywała na świnoujskiej plaży. – Sami uczestnicy zawodów podkreślali, że turniej marynarski był dla nich świetną przygodą potężoną z niepowtarzalną możliwością nocowania na pokładzie okrętu polskiej Marynarki Wojennej – mówi Edyta Krauss, dyrektor MOS Kraków-Zachód. 🇺🇸

mgr inż. Renata Gołąb

wicedyrektor Zespołu Szkół Łączności im. Obrońców Poczty Polskiej w Gdańsku w Krakowie

Olimpiady nie tylko dla geniuszy

– Najczęściej jest tak, że największe sukcesy odnoszą ludzie, którzy mają czas na wszystko: naukę, pracę, rozwijanie pasji – twierdzi Renata Gołąb, wicedyrektor Zespołu Szkół Łączności w Krakowie. To jedna z najlepszych szkół technicznych w kraju. Tadeusz Mordarski pytał, jaka jest recepta na sukces i co motywuje uczniów do ciągłego rozwoju.

Przez wiele lat pokutowało w Polsce przekonanie, że jeśli uczeń jest zdolny, to powinien wybrać liceum ogólnokształcące zamiast technikum, o szkole zawodowej nawet nie wspominając. Czy to się zmienia?

Renata Gołąb: Wiele osób ciągle uważa, że miejsce zdolnych uczniów jest w liceum, traktując technikum jako szkołę przygotowującą wyłącznie do pracy. Tymczasem technikum kończy się maturą i nic nie stoi na przeszkodzie, aby jego absolwenci poszli na studia, co robi zdecydowana większość uczniów kończących naszą szkołę. Postrzeganie liceum jako czegoś „lepszego” wynika z tego, że wiele lat temu były próby likwidacji szkolnictwa zawodowego. W ministerstwie i w mediach lansowano tezę, że technika i zawodówki nie mają racji bytu i każdemu powinniśmy zapewnić wykształcenie średnie, a dopiero później – jeśli uczeń będzie chciał pracować w zawodzie – powinien iść do szkoły policealnej. Lansowanie tego modelu trwało kilka lat, ale echa tych działań słyhać do teraz. Do tego dochodzi też fakt, że statystycznie zdawalność matury w liceach jest wyższa niż w technikach.

Każdy sukces kolegi jest zachętą do pomyślenia, że być może mnie też się uda.

Akurat w Państwa szkole zdawalność matury to ponad 99 proc. Jaka jest recepta na sukces?

RG: Podczas rekrutacji mamy bardzo wielu chętnych, co sprawia, że możemy przyjąć zdolną młodzież. Nie rekrutujemy uczniów z tzw. łapanki, bez względu na poziom, jaki prezentują. Później trudno byłoby nadrobić te różnice. Najlepsi w 30-osobowych klasach na pewno by tracili, bo nauczyciele nie mogliby się do nich dostosować. To z kolei przełożyłoby się na gorsze wyniki matur. Kolejna składowa sukcesu to nauczyciele. W naszej szkole jesteśmy nastawieni na to, że każdy absolwent przystępuje do matury i każdy ma potencjał, by ją zdać i uzyskać dobry wynik. Takie nastawienie prezentujemy wobec uczniów i rodziców. Mamy bardzo zaangażowany zespół nauczycieli przedmiotów maturalnych, którzy wkładają wiele wysiłku i własnej pracy, poświęcając swój wolny czas, w przygotowaniu młodzieży do egzaminów, konkursów i olimpiad. To procentuje.

W jaki sposób promujecie najzdolniejszych uczniów?

RG: Przede wszystkim namawiamy ich do udziału w różnego rodzaju konkursach i olimpiadach. Już sam fakt wystartowania

powoduje, że uczeń zaczyna poszerzać swoją wiedzę, zagłębiać się w różnego rodzaju zagadnienia. Nie jest więc nastawiony na to, by siedzieć beczynnie w czasie lekcji, ale wymusza to aktywność z jego strony. Prowadzimy także dodatkowe zajęcia dla uczniów zainteresowanych startem w olimpiadach. Dla najlepszych mamy różne nagrody. Jedną z nich funduje Rada Rodziców. Inną, bardzo prestiżową, dla najlepszego absolwenta, funduje sponsor zewnętrzny. Organizujemy też choćby konkurs prac technicznych, ocenianych przez przedstawicieli firm zewnętrznych, z którymi szkoła współpracuje i które także fundują atrakcyjne nagrody. Tych konkursów jest w naszej szkole naprawdę sporo.

To mobilizujące dla uczniów?

RG: Im więcej osób osiąga sukcesy, tym więcej jest ich naśladowców. Przecież olimpiady i konkursy nie muszą być dla geniuszy. Najważniejsze jest zaangażowanie ucznia. Każdy sukces kolegi jest zachętą do pomyślenia, że być może mnie też się uda. Często bowiem okazuje się, że laureatem zostaje kolega, z którym spędzam czas i który nie siedzi całe dnie i nocę w książkach, ale prowadzi normalne życie i ma czas na własne zainteresowania. Zresztą najczęściej jest tak, że największe sukcesy odnoszą ludzie, którzy mają czas na wszystko: naukę, pracę, rozwijanie pasji.

nie życie i ma czas na własne zainteresowania. Zresztą najczęściej jest tak, że największe sukcesy odnoszą ludzie, którzy mają czas na wszystko: naukę, pracę, rozwijanie pasji.

Jaka jest motywacja młodych ludzi, aby wybrać technikum, a nie liceum?

RG: W większości są to zainteresowania. W naszej szkole uczymy w branżach technologicznych, zbliżonych do IT. Bardzo wielu młodych ludzi marzy o tym, by zostać informatykami czy programistami. Sporą rolę odgrywają też rodzice, którzy – wiedząc o tym, że nasza szkoła ma dobrą opinię – zachęcają dziecko, aby do nas przyszło. Ale tu chciałabym zaznaczyć, że ostateczna decyzja zawsze powinna należeć do ucznia. Wiemy, że rodzice chcą jak najlepiej dla swojego dziecka. Jedni pragną, by zostało lekarzem czy prawnikiem. Inni, by poszło do naszej szkoły, mimo że nie wykazuje żadnego zainteresowania zawodami, do jakich przygotowujemy. Wtedy młody człowiek będzie się męczył, nie będzie odnosił sukcesów. Namawiam więc rodziców, aby wstuchiwali się w to, co mówi ich dziecko.

Kraków podpisał porozumienie z UNICEF Polska

Marzena Paszkot

26 września w Pałacu Potockich prezydent Krakowa Jacek Majchrowski wraz z Renatą Bem, dyrektorką generalną UNICEF Polska, podpisali porozumienie o przystąpieniu Miasta Krakowa do programu „Miasto przyjazne dzieciom”. Program ten realizowany jest w 45 krajach i ponad 4 tys. miast na całym świecie. Na mocy porozumienia Kraków staje się jego oficjalnym uczestnikiem.

Fot. Piotr Wojnarowski / UMK

Kraków jest piątym miastem w Polsce, które podpisało takie porozumienie. W ramach przygotowań opracowano m.in. dwa dokumenty, które podsumowują działania Miasta na rzecz dzieci i młodzieży: „Diagnozę sytuacji dzieci i młodzieży w mieście Krakowie” (zawierającą m.in. wyniki anonimowego badania ankietowego przeprowadzonego wśród blisko 7 tys. młodych krakowian w wieku 10–18 lat) oraz „Plan działań na rzecz dzieci i młodzieży w Mieście Krakowie na lata 2023–2024”.

Przystąpienie do programu rozszerza współpracę Miasta z UNICEF w zakresie

edukowania na temat praw dziecka. UNICEF po podpisaniu porozumienia przewiduje przeprowadzanie w Krakowie szkoleń dla nauczycieli i pedagogów. Zadaniem Miasta będzie m.in. zbudowanie platformy współpracy z partnerami (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, media) w celu intensyfikacji wspólnych działań na rzecz dzieci i młodzieży. Po dwóch latach odbędzie się weryfikacja osiągniętych efektów, wskazanych jako cele w „Planie działań”. Pozytywna ocena będzie podstawą do uzyskania przez Kraków zaszczytnego tytułu Miasto Przyjazne Dzieciom, nadawanego przez UNICEF.

Wspieramy zawodowe wybory młodych krakowian

Małgorzata Tabaszewska

Specjalizujący się w doradztwie zawodowym Krakowski Ośrodek Kariery dodaje do swojej oferty kolejną inicjatywę – „Kuźnię zawodowców”. Wszystkie przedsięwzięcia łączy jeden cel: wsparcie uczniów wybierających ścieżkę kariery, m.in. poprzez prezentację oferty i możliwości nauki w krakowskich szkołach technicznych i branżowych.

W ciągu dwóch lat istnienia placówki udało się uruchomić kilka programów z zakresu doradztwa zawodowego. Kluczem do sukcesu okazała się ich warsztatowa forma wymagająca aktywnego udziału uczestników oraz dostosowanie oferty do konkretnych grup wiekowych: od kilkulatków po nastolatki.

I tak przedszkolaki mogą wziąć udział w edukacyjnej zabawie pod nazwą „Wędrówka po świecie zawodów” – warsztaty organizowane są na terenie szkół branżowych i technicznych. Maluchy poznają takie zawody jak piekarz, mechanik, fryzjer, kucharz, cukiernik czy elektryk. Równolegle nauczyciele przedszkoli szkolą się m.in. z pisania scenariuszy zajęć dotyczących preorientacji zawodowej.

Z myślą o uczniach klas VII i VIII powstał program „Rajd po fach” – na tym etapie nauki młodzież przygotowuje się do wyboru dalszej ścieżki kształcenia, dlatego wizyta w szkołach technicznych i branżowych to idealna okazja, by poznać nowe zawody, odwiedzić szkolne warsztaty i laboratoria, porozmawiać z dyrektorami, pedagogami czy doradcami zawodowymi i zasięgnąć ich rady.

Do absolwentów szkół podstawowych, którzy wybrali szkoły techniczne i branżowe, adresowany jest program „Startuj po marzenia, stwórz swój startup”, który ma rozwijać przedsiębiorczość i kreatywność w działaniu. Cykliczne warsztaty przygotowują młodzież do samodzielnej aktywności zawodowej, a mentorami i tutorami młodych ludzi są przedstawiciele biznesu. Finałowym punktem programu jest konkurs, w którym biorą udział projekty startupów przygotowane przez zespoły uczniów.

Na nowy rok szkolny 2023/2024 KOK przygotował też pilotaż programu „Kuźnia zawodowców”, adresowanego do młodszych uczniów szkół podstawowych – z klas IV–VI.

Więcej informacji na stronie: poradniakrakow.com.pl

Uwolnić się z sieci

Paweł Waluś

Internet, podobnie jak prawdziwe życie, ma wiele twarzy. Potrafi być piękny, przyjazny, pomocny, ale i pełen przemocy, szkodliwy. Sami często się w nim gubimy, więc trudno się dziwić, że i dzieci mają problem, aby potapać się w życiu wirtualnym i odseparować je od tego rzeczywistego.

Reakcją na powyższy problem jest kampania społeczna „Zobacz, zapytaj, zareaguj”, która rozpoczęła się w Krakowie 1 września.

Pierwszym krokiem jest zrozumienie, że nie chodzi tutaj o całkowite i drastyczne odcięcie młodych ludzi od internetu. To szybka droga do kłótni i podziałów. Celem jest nauczenie ich, jak rozważnie korzystać z przestrzeni wirtualnej, jak się w niej nie zatracić i nie pozwolić, aby przystoniła nam rzeczywistość.

– Kiedyś, gdy byliśmy młodzi, rodzice ostrzegali nas, żebyśmy nie rozmawiali z obcymi. Teraz obcy czai się w zakamarkach naszego komputera. Nie chodzi tutaj o jakąś cenzurę, ale o mądre wskazywanie. Dawniej tłumaczono nam, że to jest dobra książka, a tę gazetę warto przeczytać. Dziś nie ma tej selekcji, możemy przejrzeć tysiące stron internetowych. Coś się szybko pojawia i równie szybko znika – wskazuje wiceprezydent Krakowa Andrzej Kulig w rozmowie z Alicją Bachledą-Curuś, ambasadorką kampanii.

Zastępca prezydenta Krakowa Andrzej Kulig w rozmowie z Alicją Bachledą-Curuś, ambasadorką kampanii / Fot. archiwum UMK

Problemów jest mnóstwo i trzeba reagować. Według danych Komendy Głównej Policji w 2022 r. o 150 proc. wzrosła liczba prób samobójczych w grupie wiekowej 7–18 lat. Młodzi ludzie mierzą się z depresją, niską samooceną czy brakiem poczucia bezpieczeństwa, a wszystko to wzmogła pandemia, z której skutkami borykamy się do dziś.

Ratunku i ucieczki od codziennych kłopotów młodzi ludzie szukają właśnie w sieci, ale jeśli będą to robić sami i bez kontroli, mogą się uzależnić. Problemem jest również odpowiednie filtrowanie treści. Nietrudno natrafić na strony pełne przemocy czy materiałów pornograficznych lub narażać się na hejt, który w sieci jest łatwy, bo anonimowy.

Zerknijmy ponownie na statystyki: 40 proc. dzieci zaczyna korzystać z internetu już w wieku 7–8 lat, a 23 proc. jeszcze wcześniej, w wieku 5–6 lat. Aż 42 proc. dzieci w wieku 4–9 lat korzysta ze smartfonów bez nadzoru dorosłych. To prowadzi do wskazanych wyżej zagrożeń.

Strona zareaguj.info powstała w ramach wspomnianej kampanii. Będzie ona cały czas rozbudowywana o treści takie jak porady dla rodziców, artykuły specjalistyczne, wywiady z lekarzami, wykazy placówek świadczących pomoc psychologiczną i psychiatryczną.

Czujesz, że coś jest nie tak? Zobacz. Zapytaj. Zareaguj.

Wrażliwy picturebook

Aleksandra Głusek

Liczba dzieci w kryzysie psychicznym rośnie z roku na rok. Każda cyfra to jeden młody człowiek. Brutalne. Kim jest wrażliwiec? Wygląda pewnie tak samo jak inni. Gdy jednak przyjrzyś mu się uważnie, dostrzeżesz smutne oczy, drgające kąciki ust, czasem nawet nadgarstki zdrapane niemalże do mięsa, cięcia.

Statystyki nie kłamią, a cyfry nie mają uczuć. Stoją za nimi nie-szczęście, smutek, gniew, zaniedbanie, przemoc, depresja, lęki, zaburzenia, samotność, trudności dojrzewania.

Kampania na rzecz zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży „Książka ma moc” Wydawnictwa Wrażliwego zwraca uwagę na terapeutyczną rolę książek, które wzmacniają odporność psychiczną dzieci i młodzieży oraz są mostem w relacji

dorosły – dziecko. W ramach tej inicjatywy na 14 października zaplanowano premierę picturebooka „Wrażliwiec” autorstwa Anny Machacz z ilustracjami Kamili Golec.

To książka, którą można czytać na wielu poziomach, a słowa i obrazy są intymnym zapisem doświadczenia samotności, ale też bodźcem do poszukiwania nadziei.

Wanda Matras-Mastalerz pisze: „»Wrażliwiec« Anny Machacz z przenikliwymi ilustracjami Kamili Golec to uniwersalna opowieść o każdym Szklanym Człowieku, nie tylko w okresie nastoletniej przebudowy. Synergia słowa i obrazu tej opowieści sprawiają, że nie da się wobec niej przejść obojętnie. Może w tej książce przejrzysz się jak w lustrze i zobaczysz siebie? A może historia ta będzie zacznem nowego spojrzenia na każdego spotkanego po drodze Wrażliwca?».

Wydawnictwo Wrażliwe zachęca do czułego przytulenia swoich emocji.

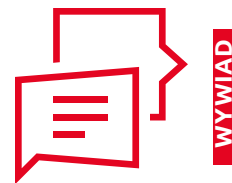

Anna Machacz, „Wrażliwiec”, ilustracje Kamila Golec, Wydawnictwo Wrażliwe, Kraków 2023

dr hab. n. med. Maciej Pilecki

specjalista psychiatrii, specjalista psychiatrii dzieci i młodzieży, psychoterapeuta, kierownik Oddziału Klinicznego Psychiatrii Dorosłych, Dzieci i Młodzieży w Szpitalu Uniwersyteckim w Krakowie

Porozmawiajmy o zdrowiu psychicznym

Trwa Human Week – V Krakowski Tydzień Zdrowia Psychicznego, podczas którego krakowianie mogą uzyskać wiedzę pomocną w rozpoznawaniu zaburzeń psychicznych. O zdrowiu psychicznym, wykorzystaniu sztucznej inteligencji w medycynie oraz profilaktyce uzależnienia dzieci od urządzeń cyfrowych z dr. hab. Maciejem Pileckim rozmawia Katarzyna Gwiżdż.

Z jakimi problemami psychicznymi mierzą się mieszkańcy Krakowa?

Maciej Pilecki: Statystyki mówiące o występowaniu zaburzeń psychicznych w Krakowie nie odbiegają od tych z całej Polski, a mieszkanie w dużym mieście łączy się zarówno z pewnym ryzykiem, jak i z pewną korzyścią. Na większe ryzyko w dużych miastach wpływają takie zjawiska jak kryzys rodziny, atomizacja życia społecznego, łatwy dostęp do środowisk, w których normą jest przyjmowanie substancji psychoaktywnych. W Krakowie mieszka też dużo osób, które przyjeżdżają na studia lub w poszukiwaniu pracy, co powoduje, że są one narażone na stres adaptacji i pozbawione naturalnego wsparcia. Z drugiej strony mamy w mieście dostęp do szerokiej oferty terapeutycznej, konsultacji psychiatrycznych czy programów profilaktycznych.

Kraków prowadzi bardzo potrzebną kampanię społeczną „Zobacz, zapytaj, zareaguj” dotyczącą problemu niekontrolowanego korzystania przez dzieci z urządzeń ekranowych.

MP: Niezwykle ważne jest to, że Miasto Kraków troszczy się o zdrowie psychiczne dzieci. Inwestycja w ich stabilność psychiczną może wpłynąć ochronnie na bardzo wiele aspektów ich późniejszego funkcjonowania.

Jakie działania powinni podejmować rodzice małych dzieci, aby przeciwdziałać uzależnieniu swoich maluchów od nowych mediów?

MP: Jeśli rodzice decydują, że dziecko będzie miało dostęp do cyfrowych narzędzi, ważne jest, aby czas spędzany w internecie był wartościowy oraz dostosowany do wieku dziecka. Uważa się, że do drugiego roku życia dziecka nie powinno mieć ono kontaktu z urządzeniami elektronicznymi. Nie wynika z tego nic dobrego dla jego rozwoju. Do siódmego roku życia czas ekranowy nie powinien być średnio dłuższy niż 30 minut dziennie. Najmłodszym dzieciom należy zawsze towarzyszyć podczas korzystania przez nie z urządzeń ekranowych i być uważnym na to, jak reagują na pojawiającą się tam treść. Nowe technologie czy internet nie powinny być

używane do uspokajania dziecka ani nie powinny być przedmiotem kar czy nagród. Nagradzając dziecko czasem ekranowym, możemy doprowadzić do tego, że jedyną znaną dziecku metodą, by się uspokoić, będzie użycie telefonu.

W ramach Human Week odbędzie się także prelekcja pt. „Mózg i sztuczna inteligencja”. Dlaczego ten temat staje się ważny?

MP: W ostatnich latach mamy do czynienia z rewolucją technologiczną związaną ze sztuczną inteligencją. Programy sztucznej

inteligencji mają zastosowanie w wielu gałęziach medycyny. Przyszedł czas, żeby je wykorzystać w psychiatrii czy też psychiatrii dzieci i młodzieży. Oczywiście sztuczna inteligencja nie zastąpi psychiatry, psychoterapeuty czy psychologa, ale może być dla nich istotnym wsparciem poprzez zwracanie uwagi na elementy, których nie wzięli pod uwagę w czasie procesu diagnozowania, czy poprzez sugerowanie

najbardziej efektywnych sposobów postępowania. Inną korzyścią z używania sztucznej inteligencji, która cały czas się uczy, również w oparciu o informacje dotyczące losów pacjentów, których leczymy, jest bieżące weryfikowanie tego, na ile koncepcje terapeutyczne, sposoby pomagania, rodzaje terapii, grupy przepisanych leków rzeczywiście powodują poprawę objawową u pacjentów. Wreszcie sztuczna inteligencja pomóc może rodzicom pacjentów czy samym osobom, które mają wątpliwości co do sensowności konsultacji psychiatrycznej lub psychologicznej, w rozstrzygnięciu, na ile taka konsultacja będzie niezbędna.

Human Week, organizowany przez Szpital Uniwersytecki w Krakowie we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim i Urzędem Miasta Krakowa, już od pięciu lat buduje u krakowian większą świadomość potrzeby dbania o zdrowie psychiczne...

MP: Mamy nadzieję, że takie wydarzenia jak Human Week przyczyniają się do ugruntowywania naszego zdrowia psychicznego czy też pomagają wskazać obszary, w których możemy mieć wpływ na zdrowie psychiczne naszych bliskich.

Do siódmego roku życia czas ekranowy nie powinien być średnio dłuższy niż 30 minut dziennie.

W październiku warto odwiedzić jesienny Las Wolski... / Fot. archiwum Symbiozy

O tym, jak jesień zapytała mnie w lesie o drogę

Dawid Masto*

Trwa dłużej, październikowe popołudnie w Lesie Wolskim. Na korony drzew padają delikatne promienie słońca, dzięki czemu światło wypełniające knieje zdaje się złocić powietrze. Mijając spacerujących po lesie krakowian, przekonuję się na własne oczy, jak bardzo czekali właśnie na jesień...

Zastanawiam się czasem, czy może nie wolimy przypatrywać się wiośnie i budzącemu się wtedy nowemu życiu. Gdybym spytał oficjalnie, zdania zapewne byłyby podzielone. Mnie jednak coraz częściej wydaje się, że ludzie wolą złotą polską jesień. To spokojny czas, kiedy można pozwolić sobie na snucie się bez celu po lesie, niespiesznie, powoli, krok za krokiem. Wiedząc, że wszystko pomału się kończy i że doświadczyliśmy już tylu cudnych zjawisk w przyrodzie, możemy – zrelaksowani – w pełni cieszyć się naturą. Bez zbędnego pośpiechu i wygórowanych oczekiwań być tu i teraz. Nie przypomina wam to czegoś?

Sztafeta pór roku

Jak zapewne większość z was wie, nasze życie od zarania dziejów jest nieodłącznie związane z cyklem zmian zachodzących w lesie, na łące i wszędzie tam, gdzie widać sztafetę kolejnych pór roku. Nie mam tu jednak na myśli ani dnia codziennego, czyli żmudnego rytmu pracy i odpoczynku, odmierzanego semestrami nauki i wakacyjnymi przerwami, ani powtarzanych rokrocznie świąt różnych religii. Odważnie sięgam znacznie dalej... do ludzkiego zegara czasu. Przyglądając się całemu naszemu życiu, od razu zauważymy bezpośrednio – i jakże piękne – nawiązania i paralele do cyklu pór roku. Okres dziecięcy, biorąc pod uwagę nagły rozwój i rozkwit, jest jak wiosna. Czas dorastania i dorosłości swoją siłą i możliwościami przypomina lato. Jesień nadchodzi wówczas, kiedy czas ukształtuje już nasz charakter i zaczynamy zbierać owoce swojego życia. Później pozostaje nam jedynie zima, a z nią, jak wiecie, jest różnie – tak w przyrodzie, jak i u ludzi. Wracając jednak do jesieni sensu stricto – zarówno ta leśna, jak i nasza, ludzka, daje nam naprawdę wiele. Przy czym nie chce od nas zupełnie niczego

w zamian! Owa samarytańska wręcz bezinteresowność jest tak przekonująca, że wciąga mnie bez reszty. Jesienią mój czas powrotu do domu – tą samą leśną drogą – przez „midasową złotą krainę” jest chyba najdłuższy w całym roku.

Sens babiego lata

Czy w tak namalowanym obrazie mieszczą się też pająki? Dlaczego tak nagle przywołuję je w tym tekście? Musiały się teraz pojawić, ponieważ – wyłamując się z ogólnego schematu cyklu świata przyrody – zaczynają kto wie czy nie najważniejszy okres w swoim życiu.

Ciepłe podmuchy wiatru niosą pojedyncze delikatne ciała na jeszcze delikatniejszych nitkach nadziei. Ośmio- nożni Amundsenowie, Magellanowie i Kolumbowie otuleni srebrnymi żaglami odkrywają dla siebie zupełnie nowe światy. Doświadczyć sensu babiego lata jest niezwykle trudno. Kryje się on pod kolorowym płaszczykiem liści i ciepłej pogody, zupełnie ginąc w ogólnym zachwycie łatwego odbioru.

Naszą uwagę tak łatwo jest przekierować na barokowe złoto, w którym skąpana jest przyroda, że umyka nam sedno trwających dookoła podróży.

Odwracając zupełnie perspektywę, można wysnuć (z pewną dozą nieśmiałości) odważną hipotezę, że drzewa przebarwiają się na okoliczność pożegnania wspomnianych małych wędrowców. Co więcej, to dla dodania im otuchy sypią hojnie swoje kolorowe liście, migoczące w powietrzu jak konfetti. Uważam, że właśnie tak powinniśmy patrzeć na las o tej porze roku. Zamiast spocząć na laurach, zbierając owoce wcześniejszych miesięcy, wejźmy na zupełnie nową drogę poznania przyrody. Czeka ona na nas w jesiennym lesie...

* edukator przyrodniczy w Centrum Edukacji Ekologicznej „Symbioza”

Przyglądając się całemu naszemu życiu, od razu zauważymy bezpośrednio – i jakże piękne – nawiązania i paralele do cyklu pór roku.

KRAKÓW.PL

mini

CZEŚĆ! HI! BUENOS DIAS! BONJOUR! CIAO! AHOJ!

Jesień na dobre zagościła w Krakowie i choć słońce ciągle ogrzewa moje skrzydełka, to czuję, że już nie ma takiej siły jak w lecie. Latając nad miastem, zauważyłem, że coraz więcej młodych ludzi pojawia się na ulicach Krakowa. Uświadomiłem sobie, że przecież rozpoczął się rok akademicki i studenci wyruszyli, by zdobywać wiedzę! Kraków to miasto pełne szkół i uczelni, a najstarszy jest oczywiście Uniwersytet Jagielloński. Każdy maturzysta znajdzie coś dla siebie na różnorodnych kierunkach studiów oferowanych przez Uniwersytet Rolniczy, Uniwersytet KEN, Uniwersytet Ekonomiczny, Akademię Sztuk Pięknych, Akademię Sztuk Teatralnych, Akademię Muzyczną, Politechnikę Krakowską, Akademię Górniczo-Hutniczą czy Collegium Medicum (UJ). To jednak nie wszystkie szkoły wyższe w naszym mieście, dlatego nie ma się co dziwić, że studentów w Krakowie jest baaaaardzo dużo! Zastanawiam się, czy można gdzieś zdobyć wiedzę o smokach i smokorożcach? Taki kierunek mógłby się nazywać smokologia albo smokorożcologia. Już wyobrażam sobie, jak studenci uczyliby się naszego języka, szukali w smokopedii informacji o naszym gatunku, czytali smocze wiersze i powieści. A czy wy myślicie czasem o tym, kim zostanieie w przyszłości?

ZACZYTANY KRAKÓW

Bardzo polubiłem kolorowego potwora! Ciekawe, jak wam się spodoba moja literacka polecajka.

„Kolorowy potwór”... Tytuł książki brzmi groźnie, ale spokojnie, to wbrew pozorom bardzo ciepła i przyjazna lektura! Ta krótka, lecz barwna opowieść dla dzieci porusza ważny temat emocji. Jest też książką, dzięki której rodzic może wspólnie z dzieckiem oswajać lęki, odkrywać, czym są radość i smutek, dowiedzieć się, w jaki sposób

okiełznać złość czy pokonać strach, by wreszcie odzyskać spokój i... poczuć miłość. Dodatkowym walorem tej lektury jest jej trójwymiarowość, bo „Kolorowy potwór” to książka typu pop-up, więc obrazki po jej otwarciu niemalże z niej „wyskakują”, wprawiając w zachwyt małego czytelnika.

Anna Llenas, „Kolorowy potwór”, Mania, cop. 2021.

Biblioteka
Kraków

KONKURS!

Moi drodzy! Zbliża się już III Festiwal Małej Literatury! Z tej okazji ogłaszam konkurs dla wszystkich czytelników. Stwórzcie literacką pocztówkę, w której polecicie innym dzieciom swoją ulubioną lekturę. Do wygrania pakiet książek od Wydawnictwa Wrażliwego. Swoje prace (może to być zdjęcie pracy) prześlijcie na adres: redakcja@um.krakow.pl.

ZGADYWANKA

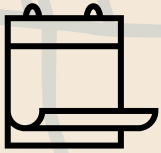
Gdy byłem mały, co chwilę marzyłem o innym zawodzie, w którym chciałbym pracować, gdy będę już dużym smokoroźcem. Pod narysowanymi przez moją koleżankę Elę przedmiotami napiszcie nazwy zawodów, które się z nimi kojarzą.

JUŻ WIEM!

Ostatnio bardzo się zdziwiłem, gdy smocza ciocia opowiedziała mi o Nawojce, pierwszej studentce Uniwersytetu Jagiellońskiego. To co prawda postać legendarna, ale faktem jest, że kobiety nie mogły w dawnych czasach studiować! Nawojka, spragniona wiedzy, przebrała się za chłopca i rozpoczęła naukę na uczelni. Niestety po jakimś czasie odkryto jej podstęp i wysłano ją do klasztoru. Do dziś dla wielu dziewczyn jest wzorem do naśladowania, a jej odwaga i upór budzą podziw. Nawojka kochała naukę i zrobiła wszystko, by zdobyć wykształcenie. W mojej smokoroźcowej krainie każdy mógł i może się uczyć, dlatego tak zdziwiła mnie ta historia. Dobrze, że te czasy są już przeszłością!

Opracowanie: Anna Machacz
Projekt graficzny i ilustracje: Elżbieta Dias Wituła

Kalendarium Prezydenta Miasta Krakowa

22 września

- Spotkanie z Maksymilianem Wdowiarzem-Bilskim – złotym medalistą 16. Międzynarodowej Olimpiady z Astronomii i Astrofizyki

zdjęcia: archiwum UMK

23 września

- Jubileusz 40-lecia działalności Nowohuckiego Centrum Kultury i koncert „Z kopyta enek rwie!”, Nowohuckie Centrum Kultury, al. Jana Pawła II

25 września

- Spotkanie dotyczące modernizacji oświetlenia drogowego w Krakowie z udziałem podsekretarza stanu w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej Eweliny Owczarskiej, sala Lea
- Spotkanie ze złotymi medalistami 18. Drużynowych Mistrzostw Świata Juniorów w Brydżu Sportowym w kategorii U16 i brązowymi medalistami w kategorii U26

26 września

- Otwarcie Apteki Designu – w ramach strategii rewitalizacji dzielnicy Wesola, ul. Kopernika

- Uroczyste podpisanie aktu przystąpienia Krakowa do realizowanego przez UNICEF Polska programu „Miasto przyjazne dzieciom”, Pałac Potockich, Rynek Główny

27 września

- Dzień Mariana Dąbrowskiego, magnata prasowego II RP i filantropa krakowskiego – uroczyste nadanie imienia Mariana Dąbrowskiego platanowi rosnącemu przed Pałacem Prasy, ul. Wielopole

28 września

- Spotkanie z Michałem Lipcem, potrójnym medalistą międzynarodowych olimpiad z matematyki (złoty medal), fizyki (srebrny medal) i chemii (brązowy medal)

29 września

- Rozmowa online z merem Kijowa Witalijem Kliczko z okazji 30-lecia współpracy Krakowa i Kijowa oraz projektu „Vexations”
- Otwarcie Muzeum i Centrum Ruchu Harcerskiego, fort Jugowice

1 października

- 660. inauguracja roku akademickiego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Auditorium Maximum UJ, ul. Krupnicza

2 października

- Uroczyste otwarcie nowego budynku Wydziału Grafiki oraz Wydziału Architektury Wnętrz Akademii Sztuk Pięknych, ul. Syrkomli

3 października

- Wręczenie Medali św. Krzysztofa – laureatami są: prof. Hanna Schreiber, Katarzyna Chodoń i Wodociągi Miasta Krakowa, sala Fontany w Muzeum Krakowa, Rynek Główny

4 października

- Inauguracja 135. roku akademickiego Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, ul. św. Tomasza

5 października

- Wernisaż wystawy „88 Wincenty Kućma”, Pałac Sztuki, pl. Szczepański

Konferencja projektu „STARS. Rowerem do szkoły” / fot. Tomasz Zwoliński

Spotkajmy się **na rowerach!**

Dariusz Niewitała

22 września, w ramach obchodów Europejskiego Tygodnia Mobilności, odbyła się konferencja projektu „STARS. Rowerem do szkoły”, rozpoczynająca rowerową współpracę w roku szkolnym 2023/2024. Aktualnie w projekcie uczestniczy 49 samorządowych szkół podstawowych oraz 2 ośrodki szkolno-wychowawcze.

Podczas konferencji uhonorowane zostały szkoły, które przeszły cały proces akredytacji. Andrzej Kulig, zastępca prezydenta Krakowa, wręczył „złote akredytacje” przedstawicielom sześciu szkół: SP nr 21 z ul. Batalionu „Skąta” AK, SP nr 24 z ul. Aleksandry, SP nr 34 z ul. Urzędniczej, SP nr 53 z ul. Skośnej, SP nr 133 z ul. Wrony oraz SP nr 138 z ul. Wierzyńskiego. Dyplomy odebrały także placówki, które wygrały tegoroczny Rowerowy Maj. W kategorii „szkół małych” najlepsza była SP nr 106, w kategorii „szkół średnich” – SP nr 126, a w kategorii „szkół dużych” – SP nr 66. Wśród przedszkoli bezkonkurencyjne okazało się Przedszkole Samorządowe nr 47. Łącznie w kampanii wzięło udział 21714 przedszkolaków, uczniów i nauczycieli, którzy wykonali ponad 430 tys. aktywnych przejazdów! W majowej akcji uczestniczyło w Krakowie 119 placówek samorządowych.

Jak dojeżdżasz do szkoły?

Jak co roku podczas konferencji zaprezentowano też wyniki badań ankietowych przeprowadzonych w szkołach biorących udział w STARS. Ponad 7,5 tys. uczniów odpowiedziało w czerwcu 2023 r. na pytania: „Jak podróżujesz do szkoły?” i „Jak chciałbyś podróżować?”. Ponad 51 proc. ankietowanych zadeklarowało, że dociera do szkoły pieszo (lub na hulajnodze), 18 proc. jest dowożonych samochodem, a z transportu zbiorowego korzysta ok. 12,5 proc. Rowerem podróżuje na co dzień do szkoły

ok. 17,5 proc. uczniów i jest to najlepszy rowerowy wynik od momentu rozpoczęcia projektu STARS w roku 2013! Jeśli chodzi o preferencje uczniów dotyczące dojazdów do szkoły, na pierwszym miejscu jest podróż piesza (44,8 proc.), na drugim uplasowała się jazda rowerem (35,7 proc.), a na trzecim samochodem (11 proc.).

Lepiej ze STARS!

W październiku 2022 r. na zlecenie Wydziału Gospodarki Komunalnej i Klimatu przeprowadzono analizę porównawczą mającą zbadać, czy są różnice w sposobach dojazdu do szkoły pomiędzy placówkami biorącymi udział w działaniu STARS i tymi, które w nim nie uczestniczą. Wyniki są jednoznacznie: w szkołach realizujących program STARS dwukrotnie więcej uczniów podróżuje do szkoły rowerem (7,87 proc. vs 3,70 proc.), a znacznie mniej uczniów jest dowożonych do niej samochodami (19,71 proc. vs 29,73 proc.).

Nowe wyzwania

W październiku szkoły STARS wezmą udział w trzeciej edycji Jesiennej Kampanii Rowerowej. Do wygrania są, jak co roku, bilety do kina. Na dobre wróciły także imprezy masowe – pod koniec października czeka nas kolejny przejazd rowerowy. Tym razem startujemy w Czyżynach, a gospodarzem wydarzenia będzie Szkoła Podstawowa nr 103. Więcej atrakcji czeka nas wiosną. Do zobaczenia na rowerach!

 Kraków

**Wszędzie
dobrze?
W domu
najlepiej!**

**Weź
opakowanie
ze sobą!**

Uczestnicy tegorocznego Biegu Trzech Kopców mierzyli się i z deszczem / fot. archiwum ZIS

Pobiegli po medale

Michał Sobolewski

Gloria victoribus! Tytuły Międzynarodowych Mistrzów Krakowa w Biegu Górskim zdobyli Kenijczycy: David Kiprono Metto wśród mężczyzn i Philice Cheboriot Kipkerio wśród kobiet. To oni jako pierwsi zameldowali się pod kopcem Piłsudskiego na mecie PGE Energia Ciepła 16. Biegu Trzech Kopców. Wystartowało w nim 2840 osób z 23 krajów, a 2838 go ukończyło.

To kolejne zwycięstwo Davida Kiprono Metto, który był bezkonkurencyjny także podczas 15. Biegu Trzech Kopców. Zawodnik ma też na koncie m.in. wygraną w 19. Cracovia Maratonie czy drugie miejsca w 20. Cracovia Maratonie oraz w 5. i 8. edycji Cracovia Półmaratonu Królewskiego. PGE Energia Ciepła 16. Bieg Trzech Kopców Kenijczyk ukończył z czasem 00:44:02.

Najlepsza wśród kobiet Philice Cheboriot Kipkerio, która na metę dobiegła z czasem 00:51:49, to z kolei triumfatorka tegorocznych 16. Mini Cracovia Maratonu im. Piotra Gładkiego o Puchar RMF MAXX i półmaratonu w Budapeszcie.

Drugie miejsce wśród mężczyzn zajął Laban Cheruiyot (Kenia), a na trzecim finiszował Alex Kiprop Lagat (Kenia). Wśród kobiet drugą lokatę wywalczyła Lilia Fiskowicz (pochodząca z Ukrainy, a reprezentująca Mołdawię), stała bywalczyni imprez Królewskiej Triady Biegowej, zwyciężczyni 14. Biegu Trzech Kopców, triumfatorka 17. i 19. edycji Cracovia Maratonu. Na trzecim miejscu uplasowała się Rebecca Chepkwemoi (Kenia).

Najlepsi z Polski

Najlepszy z Polaków – Tomasz Kawik z Krakowa – finiszował na piątym miejscu. Pozycję niżej wśród panów sklasyfikowany został Andrzej Lachowski, uczestnik wszystkich dotychczasowych edycji Biegu Trzech Kopców, kilkakrotnie drugi i trzeci w klasyfikacji generalnej. Najszybszą Polką została piąta wśród pań Agnieszka Cader, a tuż za nią (na szóstej pozycji) pod kopcem Piłsudskiego zameldowała się Magdalena Sudoł, prowadząca zajęcia w ramach projektu „Trenuj w Krakowie!”.

W biegu udział wzięli też m.in. ambasadorzy Cracovia Maratonu: Andrzej Popiel, Mateusz Janicki, Javier Rico oraz Julien Hallier. Z numerem 1 w biegu wystartował Przemysław Witek, który wycytał wyjątkowy pakiet na aukcji na rzecz Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Uplasował się na 18. miejscu.

Jedyny taki bieg

Najlepszym w klasyfikacji generalnej medale i czeka na odpowiednio 4, 3 i 2 tys. zł wręczyli dyrektor ZIS-u i zarazem dyrektor biegu Krzysztof Kowal, prezes PGE Maciej Jankiewicz oraz dyrektor Oddziału nr 1 w Krakowie PGE Energia Ciepła Radosław Ilczuk.

– PGE Energia Ciepła 16. Bieg Trzech Kopców to jedyny w Polsce bieg górski, który wiedzie przez centrum dużego miasta. Uczestnicy rywalizacji po raz kolejny mogli się przekonać, że Kraków oferuje nie tylko zabytki i nowoczesną infrastrukturę, ale również urokliwe krajobrazy i naturalną przyrodę. Cieszymy się, że dopisała frekwencja, która – mimo niełatwych warunków atmosferycznych – zwiększyła się w stosunku do zeszłego roku – podkreślił dyrektor Krzysztof Kowal.

- Na linię mety PGE Energia Ciepła 16. Biegu Trzech Kopców dotarło 2838 osób (2190 mężczyzn oraz 648 kobiet).
- Najstarszy uczestnik biegu miał 81 lat, najstarsza uczestniczka – 68 lat.

„Wszechświaty mojego taty”

Małgorzata Richter

– Lila to dziewczynka, której tata wie wszystko i wszystko potrafi – tak uważa Lila. Tata ma tysiące twarzy, ale wszystkie lubią się do Lili uśmiechać. Jednak czasem ma się ochotę schować nawet przed takim tatą, a wtedy zaczynają się dzieć rzeczy zupełnie niespodziewane... – O spektaklu „Wszechświaty mojego taty” wystawianym na scenie Teatru Groteska opowiada jego reżyserka Gosia Dębska.

„Wszechświaty mojego taty” to spektakl opowiadający o relacji ojca i córki – o tym, jak ona go widzi, kim jest dla niej, co przeżywają. Będziemy starać się pokazać tę relację dwupoziomowo. Z jednej strony dzieci bardzo często postrzegają ojców jako superbohaterów, którzy potrafią wszystko. Uczucie dzieci do rodziców jest bezwarunkowe, ale też lekko utopijne. Nie dostrzegają problemów dorosłych oraz tego, że oni codziennie mogą się z nimi borykać. Druga warstwa, na którą chcemy zwrócić uwagę, to realny punkt widzenia taty, to, ile kosztuje go utrzymanie takiego wizerunku, ile jest w stanie poświęcić dla swojego dziecka – wyjaśnia reżyserka.

– Ten spektakl jest bardzo osobisty. Pracując nad nim z pozostałymi realizatorkami, rozmawiałyśmy o naszych dzieciństwach i wyobrażeniach, a także o teraźniejszych doświadczeniach: czym jest symbol ojca, a kim ojciec jest realnie. Zaczynamy od obrazu ojca, który w oczach córki jest idealny, a potem go „rozdzielamy”. W spektaklu zaprezentujemy figurę dziewczynki, z kolei ojca przedstawimy w pięciu postaciach reprezentujących pięć różnych aspektów. Wyróżnimy jego szczególne cechy: opiekuńczość, siłę, moc bycia i ochrony, ale też kruchość jako człowieka – opowiada Gosia

Dębska, która jest także teatrolożką i pedagogką teatru. Jako asystentka reżysera współpracowała z wieloma teatrami w całej Polsce. Jest laureatką nagrody jury oraz nagrody „Nowy świat” za spektakl „Będzie znak” przyznanych podczas Forum Młodej Reżyserii w Krakowie. Jej debiutancki spektakl „Madagaskar” znalazł się w finale 28. Ogólnopolskiego Konkursu na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej.

„Wszechświaty mojego taty”

Prapremiera spektaklu: 28 października 2023 r.,
spektakl dla dzieci od lat 4. Bilety: groteska.pl.

Reżyserka Gosia Dębska / fot. archiwum Teatru Groteska

Kraków

Świat książki w zasięgu ręki

Przyjdź do nas 6 listopada!

BIBLIOTEKA KRAKÓW • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

fot. Jan Graczyński

Ryszard Kozik
z urodzenia i zamieszkania nowohucianin,
były dziennikarz „Gazety Wyborczej”,
pracownik Muzeum Krakowa

Widziane z Krzysztoforów

„Gdzie uśmiech?”, czyli o potrzebie spotkania

Odprowadziłem Zuzię do szkoły (chyba jeszcze tu nie wspominałem, że mamy teraz w rodzinie pierwszoklasistkę), a wracając do domu (akurat miałem dzień pracy zdalnej), zatrzymałem się na skwerku na rogu al. Róż i al. Przyjaźni, żeby nazbierać kasztanów. Właśnie kończyłem, kiedy podeszła nieznajoma pani. – Zauważyłam, że pan zbiera. To dla dzieciaczek – powiedziała z uśmiechem, wręczając mi dwie garście kasztanów.

Drobny gest, ale zrobił mi dzień, więc się tą opowieścią dzielę. Bo taki gest, spotkanie, nawet przypadkowe, wiele mogą znaczyć.

Spacerowe rozmowy

Dziś będzie o spotkaniach, bo weekend „Zajrzyj do Huty” jest nimi zawsze wypełniony. Taki był i tegoroczny. Mam nadzieję, że skorzystałście z okazji, żeby lepiej poznać Hute i jej mieszkańców bez względu na to, czy sami w niej mieszkacie i wydaje się wam, że wszystko już o niej wiecie, czy też do tej pory tylko przez nią przejeżdżaliście.

Dwa lata temu wymyśliłem sobie „Spacery z nowohucian(k)ami” – dla własnej przyjemności, choć bywają wyczerpujące, bo każdy to w sumie około trzech godzin i rozmowy z czterema/pięcioma osobami. Niektóre z nich znam świetnie i od lat, inne jedynie z ich aktywności i internetu. Bywa więc, że spotykamy na trasie moich dobrych znajomych, ale i że kogoś dzięki spacerom poznaję. Tak też było i w tym roku.

Rozmawialiśmy ze znanymi mi lepiej lub gorzej: Tomaszem Mierzwą (o schronach nowohuckich, wojnie na Ukrainie i Freedom Space Foundation, którą współzałożył), Jagodą Pecelą (zaprosiła nas do pracowni swojej i Łukasza Baruchy, gdzie opowiadała o ich sklepie Szepe, który startował w ówczesnym Muzeum PRL-u, dziś Muzeum Nowej Huty, oddziale Muzeum Krakowa, oraz o swoich projektach graficznych), dr. Wojciechem Paduchowskim (opowiadał

m.in. o początkach Nowej Huty i walce o krzyż) oraz Anną Hojwą (mówiła o odkrywaniu Nowej Huty i oprowadzaniu po niej).

Spotkaliśmy też na trasie naszych spacerów osoby znane mi dotychczas przede wszystkim ze słyszenia lub czytania: Elkę Łapczyńską, autorkę „Bestiariusza nowohuckiego” (rozmawialiśmy o Hucie wpisanej w życie autorki i tej zakłętej przez nią w książce), Antoniego Łapajerskiego (opowiadał o nowohuckich kapliczkach i architekturze drewnianej), Rafała Mazura (namawiał do słuchania i usłyszenia Nowej Huty), Beatę Siwulską z Kawa Kwiaty i Warsztaty (mówiła o pielęgnowaniu i leczeniu kwiatów, mówieniu do nich i puszczaniu im muzyki) oraz Małgorzatę Bogajewską, dyrektorkę Teatru Ludowego (opowiadała o otwartym właśnie Teatralnym Instytucie Młodych, do którego zajrzeliśmy).

**Spotkaliśmy też
na trasie naszych spacerów
osoby znane mi dotychczas
przede wszystkim ze słyszenia
lub czytania.**

Jak dobrze mieć sąsiada

Podziękowania i ukłony dla wszystkich, którzy wzięli udział w spacerach – zarówno oprowadzających, jak i oprowadzanych! Bardzo miło było Was spotkać i porozmawiać. Specjalne ukłony dla państwa, którzy dzień po spacerach powitali mnie z ławeczki w al. Róż. Czyli jesteśmy prawie sąsiadami, a dotychczas nie mieliśmy okazji się spotkać.

Trochę odruchowo wpisałem w wyszukiwarkę „Dzień Życzliwości” i wyskoczyło mi, że Światowy Dzień Życzliwości i Pozdrowień obchodzimy 21 listopada, szybko się jednak zreflektowałem, że to przecież bzdura. Bo jeśli faktycznie byłibyśmy dla siebie życzliwi tylko przez jeden dzień w roku, to byłby dramat. Nie przejmujcie się więc rzekomymi świętami, a pozdrawiajcie się codziennie i z uśmiechem. Jak pierwszoklasistka Zuzia przechodząca przez naszego, prawie że domowego Lewiatana, gdzie na jej stanowcze „Dzień dobry!” odpowiadają nie tylko pracownicy i pracownicy sklepu, ale także osoby robiące zakupy. A gdy ma troszkę gorszy humor, dopytują: „Gdzie uśmiech?”

Płaskorzeźba z wystawy „Metaobszary”

Wszystkie przestrzenie **Dobiesław Gały**

Małgorzata Stuch

Jego dzieła to niepowtarzalne hybrydy rysunku i rzeźby, często również malarstwa i rzeźby. Takie połączenie nie dziwi, bo Dobiesław Gała, jeden z najbardziej rozpoznawalnych krakowskich artystów, sam mówi o sobie, że jest rzeźbiarzem, malarzem i rysownikiem.

Każdą z tych dyscyplin traktuję bardzo autonomicznie – jest czas na rzeźbę, jest czas na rysunek i czas na malarstwo. Z każdą z nich pracuję wymiennie. Pewne projekty powstają w trakcie rysowania, a inne w trakcie malowania. Dla mnie te dziedziny w naturalny sposób wzajemnie się uzupełniają – podkreśla. W swoich dziełach Gała praktycznie nigdy nie ogranicza się do jednej tylko formy przekazu. Ponieważ jednak jest prodziekanem na Wydziale Rzeźby krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych, najczęściej jest nazywany rzeźbiarzem.

Z Krakowa i poza Krakowem

Artysta od lat związany jest z Krakowem i tutaj tworzy. Nie zabiega tu jednak o reklamę i rozgłos. Paradoksalnie – większość znaczących wystaw Gały odbyła się poza stolicą Małopolski. Nagrody i wyróżnienia – jak np. Grand Prix X Triennale Polskiego Rysunku Współczesnego – również otrzymał poza Krakowem. Swoje prace Dobiesław Gała prezentował już na ponad 90 wystawach indywidualnych i zbiorowych w kraju oraz za granicą. To olbrzymi i znaczący dorobek. Śmiało

też można powiedzieć, że zwłaszcza dwa ostatnie lata zdecydowanie należą do niego. To na ten czas datują się jego największe osiągnięcia artystyczne, nagrody i najbardziej znaczące wystawy. Aktualnie jego indywidualna wystawa „Metaobszary” prezentowana jest w podziemnych wnętrzach Muzeum Śląskiego. Można ją oglądać jeszcze tylko do 15 października. – To 50 moich prac, które powstały w ciągu dwóch ostatnich lat – podsumowuje Gała.

Kosmiczne „Metaobszary”

Prace składające się na „Metaobszary” to wielowymiarowe reliefy, będące hybrydami rysunku i rzeźby. Poszczególne dzieła układają się na cykle, a opatrzone adekwatnymi nazwami tworzą logiczną opowieść na tematy ważne dla współczesnego człowieka. Są to m.in. „Struktury informacji”, „Łądowiska”, „Miejsca wysublimowane”, „Miejsca przebudzeń” czy „Rzeki informacji”.

Jak wyjaśnia artysta, każdy z prezentowanych obszarów jest poddany głębokiej analizie fragmentem metarzeczywistości, która uległa destrukcji bądź zmianie

poprzez nieuchronne działanie czasu lub nieodwracalną w skutkach ingerencję człowieka w środowisko naturalne. Artysta zwraca przy tym uwagę na fakt, iż podobne procesy zachodzą również w świadomości człowieka, która ewoluuje pod wpływem zmian cywilizacyjnych, w następstwie doświadczeń i przeżyć. Upływ czasu powoduje dalsze dekonstruowanie, zacieranie i przegradzanie się w nowe formy, kreując przestrzeń tego, co przemija, odchodzi bądź już odeszło, ale również tego, co właśnie powstaje. Czas, przemijanie, nieustannie postępujące procesy zmian – tak można określić tematykę bardzo wielu prac artysty.

Metody twórcze

Dzieła Gały – rysowane lub malowane płaskorzeźby – zostały stworzone przy użyciu różnych metod. – Stosowałem zabiegi chemiczne, termiczne. Ale też grafit, ołówek, pigment, przez co udało się uzyskać elementy trójwymiaru, które można za uważać np. wtedy, gdy płaskorzeźby ogląda się pod różnymi kątami – tłumaczy artysta. Wrażenie trójwymiarowości powstaje dzięki nacinianiu, wgniataaniu czy wielokrotnemu nakładaniu warstw farb, pigmentów i żywic. Ze względu na technikę wykonania i niezwykłe, często bardzo żywe kolory płaskorzeźby przypominają niekiedy widoki z lotu ptaka bliżej nieokreślonych, tajemniczych planet, zderzenia galaktyk czy rozpad minerałów. Gała nie mówi jednoznacznie, co przedstawiają, analizę i recenzje pozostawia oglądającym. Artysta opowiada jedynie ogólnie o swoich zainteresowaniach: – Od zawsze inspirowała mnie nauka, kosmos. Te gigantyczne zdarzenia, które dzieją się gdzieś we wszechświecie, na innych planetach, a które można sprowadzić do takich mikrokosmosów, spojrzeć na nie jak na metafory. To ślady zjawisk fizycznych albo ludzkich działań. Każdy człowiek zostawia po sobie ślad. Nie ilustruję konkretnych zdarzeń czy osób, tylko to, co mogło po nich zostać – wyjaśnia.

„Metaobszary” oglądano m.in. w Treviso, Lugano i Como, pojadą też do Padwy i Biblioteki Watykańskiej. Część dzieł tworzących wystawę „Metaobszary” obejrzeliby również krakowianie m.in. w Nowohuckim Centrum Kultury, Willi Decjusza czy Międzynarodowym Centrum Kultury.

Dobiesław Gała / zdjęcia: archiwum artysty

Uczestnicy krakowsko-wiedeńskich warsztatów / fot. WH International Services GmbH

Krakowsko-wiedeńskie warsztaty rewitalizacyjne

Justyna Olszańska, Justyna Catus-Siemieniuk

We wrześniu eksperci z Wiednia i Krakowa wzięli udział w warsztatach urbanistycznych dotyczących rewitalizacji poszpitalnych obszarów miejskich. Była to świetna okazja do wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk w ramach rozpoczętej w 2000 r. partnerskiej współpracy miast.

Kraków i Wiedeń łączy kolejny wspólny projekt: przekształcenia opuszczonych obszarów poszpitalnych w tętniące życiem centra spotkań i kreatywności. Wiedeń rewitalizuje obszar szpitalny im. Ottona Wagnera (nazwany na cześć czołowego austriackiego architekta i urbanisty), który jest znaczącym na skalę światową zespołem secesyjnym z charakterystycznymi budynkami rozmieszczonymi w parkowym otoczeniu na wzgórzu 14. dzielnicy mieszkalnej Penzing. Obszar pierwotnie wykorzystywany na potrzeby szpitala od 2020 r. jest stopniowo opuszczany. Po przeniesieniu się do innej siedziby Wiedeńskiego Stowarzyszenia Zdrowia (WiGeV), operatora szpitala, teren z historycznymi budynkami stał się dostępny dla nowych użytkowników. Spółka WSE Wiener Standortentwicklung GmbH (odpowiedzialna za zarządzanie i wdrażanie ważnych projektów rozwoju obszarów miejskich) i jej spółka zależna Otto Wagner Areal Revitalisierung GmbH otrzymały zlecenie na rewitalizację budynków. W przyszłości na tym terenie mają powstać obiekty kulturalne,

muzealne i artystyczne, a także obszary przeznaczone na lokalną infrastrukturę zaopatrzeniową i społeczną.

Rewitalizacja na Wesotej

Kraków stoi przed bardzo podobnym wyzwaniem w dawnej dzielnicy Wesota. Jesienią 2019 r. Miasto Kraków nabyło od Uniwersytetu Jagiellońskiego 9-hektarową

Kraków i Wiedeń łączy kolejny wspólny projekt: przekształcenia opuszczonych obszarów poszpitalnych w tętniące życiem centra spotkań i kreatywności.

wą działkę wraz z nieruchomością krakowskiego Szpitala Uniwersyteckiego. Na działce tej znajdują się stare budynki, które od końca XVIII w. były wykorzystywane jako szpitale, a także jako zaplecze techniczne i logistyczne. Po przeniesieniu się

Szpitala Uniwersyteckiego do nowej siedziby poza centrum Krakowa Miasto zleciło Agencji Rozwoju Miasta Krakowa (ARMK) współpracę z mieszkańcami w celu ustalenia nowych zastosowań dla zabytkowych budynków i tchnięcia w nie nowego życia. Dzielnica Wesota ma stać się kreatywną przestrzenią spotkań międzykulturowych i międzypokoleniowych. Historyczne budynki zostaną odrestaurowane i dostosowane do nowych funkcji.

Warsztatowo

Podczas warsztatów przedstawiciele Krakowa i Wiednia mieli okazję wymienić się doświadczeniami i opiniami dotyczącymi możliwości, podobieństw, ale także różnic i wyzwań stojących przed miastami w odniesieniu do omawianych obszarów. Zaprezentowano długoterminowe strategie rozwoju Otto-Wagner-Areal i dawnej dzielnicy Wesota, a także modele finansowania spółek odpowiedzialnych za rewitalizację w obu miastach. Ekspertów wspólnie zwiedzili obszar Wesotej, w tym klasztor, łękę i Aptekę Designu, która została otwarta pod koniec września 2023 r. Warsztaty miejskie stworzyły cenną podstawę do pogłębionego dialogu, w ramach którego Kraków i Wiedeń mogły uczyć się od siebie nawzajem i dzielić się doświadczeniami we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych. Tę współpracę jest zrównoważony rozwój i poprawa jakości życia mieszkańców.

***

Warsztaty zostały zorganizowane przez Miasto Wiedeń i Miasto Kraków – Wydział Strategii, Planowania i Monitorowania Inwestycji UMK, Krakowskie Biuro Festiwalowe oraz Agencję Rozwoju Miasta Krakowa.

Josep Vicent i Sinfonietta Cracovia: amerykańscy i romantyczni

Krzysztof Siwoń

26 października Orkiestra Stołecznego Królewskiego Miasta Krakowa Sinfonietta Cracovia wystąpi pod batutą artysty o prawdziwie hiszpańskim temperamencie, który raz już zachwyił krakowską publiczność ekspresyjnymi interpretacjami.

Pierwszy w sezonie 2023/2024 koncert z cyklu „Gwiazdy z Sinfonietta” to powrót do Krakowa hiszpańskiego dyrygenta Josepa Vicenta, dyrektora artystycznego prestiżowej sali koncertowej w Alicante (ADDA). Po prawie dwóch latach przerwy Vicent – niezwykle świadomy i oddany muzyce współczesnej – po raz kolejny zaproponował autorski program złożony z czterech utworów przeznaczonych dla orkiestry kameralnej.

W dużej części koncert wypełni brzmienie Sinfonietty Cracovii w wydaniu romantycznym: wieczór otworzy przejmujący „Valse triste” Jeana Sibeliusa, a zwieńczy Beethoven „czytany” przez Mahlera, czyli smyczkowe opracowanie XI Kwartetu smyczkowego f-moll op. 95, „Serioso”.

W programie muzycznym uwzględniono także repertuar XX-wieczny, z którego Sinfonietta Cracovia słynie nie tylko w Polsce. W tym przypadku da o sobie znać znakomite wycucie Vicenta do muzyki amerykańskiej – usłyszymy minimalistyczne pulsowanie smyczków spod znaku Philipa Glassa. Sinfonietta Cracovia w lipcu tego roku miała zaszczyt wystąpić przed samym kompozytorem w Nowym Jorku. To spotkanie w ramach międzynarodowej trasy

Fot. archiwum Josepa Vicenta

koncertowej i koncertów Kilar/Glass z pewnością zainspiruje orkiestrę do tego, aby w pełnym blasku ukazać krakowskiej publiczności III symfonię amerykańskiego mistrza.

Nie zabraknie także skojarzeń filmowych oraz odrobiny melancholii w postaci legendarnego „Adagio for Strings” Samuela Barbera, utworu rozstawionego przez kinematografię: od filmu „Pluton”, przez „Człowieka słońca” Davida Lyncha, aż po kultową „Amelię”.

Koncert Sinfonietty Cracovii odbędzie się 26 października (czwartek) o godz. 19.30, w sali koncertowej Filharmonii Krakowskiej. Więcej informacji oraz bilety na stronie: sinfonietta.pl.

Aktywna jesień seniorów

Sebastian Lipowski*

Miejski Dzienny Dom Pomocy Społecznej to wyjątkowe miejsce na mapie Krakowa. Jesteśmy placówką zapewniającą wsparcie seniorom, którzy z uwagi na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb dnia codziennego.

MDDPS to przede wszystkim punkty spotkań dające możliwość wyrażania się z objęć samotności i zamkniętych czterech ścian swojego domu. Naszym celem jest aktywizacja fizyczna i intelektualna seniorów, która pozwoli jak najdłużej utrzymać ich w dobrej kondycji psychicznej i fizycznej. Gorąco wierzymy, że dzięki takiemu podejściu będą mogli dłużej przebywać w swoim środowisku lokalnym oraz rodzinnym.

Bogata oferta placówek

Chcemy być dostępni dla jak największej liczby mieszkańców – obecnie mamy ponad 680 odbiorców naszej oferty, a w ramach MDDPS funkcjonuje 17 placówek (11 domów i 6 klubów samopomocy) zlokalizowanych na terenie całej gminy miejskiej Kraków. Siedziba główna znajduje się na os. Szkolnym 20.

Każda przybywająca do nas osoba może skorzystać ze świadczonych przez nas usług

aktywizująco-usprawniających, opiekuńczo-pielęgnacyjnych oraz informacyjno-wspomagających.

Seniorzy zachęceni są do rozwijania swoich zainteresowań i pasji, mogą uczęszczać na gimnastykę ogólnorozwojową, zajęcia z fizjoterapeutą, brać udział w grach edukacyjnych oraz stolikowych, treningach pamięci, wyjazdach, wycieczkach, a także w różnego rodzaju spotkaniach okolicznościowych i integracyjnych. Często odbywają się u nas wykłady z zakresu promocji zdrowia, wernisaże, wystawy, wydarzenia artystyczne, podczas których występują zarówno zaproszeni goście, jak i sami podopieczni MDDPS. Przy placówkach funkcjonują zespoły wokalne, teatralne oraz prowadzone są zajęcia artystyczne – malarskie, tkackie, ceramiczne etc. W 11 domach zapewniany jest również posiłek w postaci obiadu, co stanowi duże wsparcie dla osób mających trudności z jego samodzielnym przygotowaniem. Ponadto seniorzy mogą liczyć na pomoc ▶

► psychologa, opiekuna medycznego czy logopedy.

W strukturze MDDPS funkcjonują również dwie placówki specjalistyczne dla osób po udarach, ze stwierdzoną chorobą Alzheimera oraz innymi zespołami otępiennymi. Dla osób korzystających z ich oferty dostępny jest transport specjalnym busem z miejsca zamieszkania do placówki i z powrotem.

Warunki przyjęcia

Aby korzystać z oferty MDDPS, trzeba zgłosić się do wybranej placówki (ich lista w ramce obok) i odebrać skierowanie, z którym należy udać się do krakowskiego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Przyjęcie do domu bądź klubu samopomocy wiąże się z przeprowadzeniem rodzinnego wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego filii MOPS-u, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania. Pobyt w domach wymaga ponadto wydania decyzji administracyjnej przez Prezydenta Miasta Krakowa za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i uiszczenia opłaty, której wysokość jest zależna od sytuacji finansowej seniora. Pobyt w klubie jest bezpłatny.

Dane teleadresowe

1. Dom nr 1, ul. Sas-Zubrzyckiego 10, tel. 12 655-21-76.
2. Dom nr 2, ul. ks. Gurgacza 5, tel. 12 411-00-50.
3. Dom nr 3, ul. Korczaka 4, tel. 12 416-15-60.
4. Dom nr 4, ul. Sudolska 7a, tel. 12 412-62-34.
5. Dom nr 5, ul. Nad Sudotem 32, tel. 12 415-54-14.
6. Dom nr 6, os. Szkolne 20, tel. 12 425-64-65 wew. 27.
7. Dom nr 7, ul. Bronowicka 19/5, tel. 723 170 356.
8. Dom nr 8, ul. Gdańska 5, tel. 723 170 165.
9. Dom nr 9, ul. Grzegórzecka 19/1-2, tel. 723 170 188.
10. Dom nr 10, ul. Okulickiego 59/279, tel. 723 170 164.
11. Dom nr 11 – Dom Specjalistyczny, os. Krakowiaków 2, tel. 723 170 160.
12. Klub Samopomocy, ul. Zapolskiej 15, tel. 12 638-31-56.
13. Klub Samopomocy „Senior+”, ul. Krowoderskich Zuchów 6, tel. 12 634-24-74.
14. Klub Samopomocy, ul. Balicka 289, tel. 887 881 262.
15. Klub Samopomocy, ul. Długa 48/38, tel. 887 640 110.
16. Klub Samopomocy, ul. Aleksandry 11, tel. 887 203 231.
17. Klub Samopomocy – Specjalistyczny, ul. Naczelna 12a, tel. 887 880 812.

Warto skorzystać z oferty MDDPS, ponieważ osoby już nieaktywne zawodowo mogą tam nawiązywać nowe znajomości i budować więzi dzięki wspólnym zainteresowaniom. Bez względu na to, czy chce się odkrywać zupełnie nowe pasje, czy rozwijać

dotychczasowe, dzielenie tych przyjemności z innymi osobami daje jeszcze więcej radości i satysfakcji. Serdecznie zapraszamy wszystkich zainteresowanych!

* dyrektor Miejskiego Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Krakowie

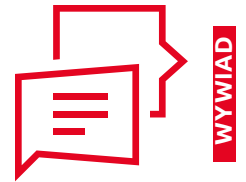

Piknik integracyjny seniorów z Miejskiego Dziennego Domu Pomocy Społecznej / fot. archiwum MDDPS

Małgorzata Jantos

radna miasta Krakowa, w 1991 r. założyła jedną z pierwszych szkół prywatnych powstałych w Polsce po transformacji ustrojowej, doktor filozofii, pracownik naukowy Uniwersytetu Jagiellońskiego

Studentom dobrze w Krakowie

O tym, dlaczego studenci lubią Kraków i jak ich tu zatrzymać, opowiada w rozmowie z Ryszardem Kozikiem radna Małgorzata Jantos.

Z wyników badań ankietowych dotyczących pozycjonowania marki Krakowa wynika, że grupą najbardziej zadowoloną z życia w naszym mieście są studenci – zaskakuje to Panią?

Małgorzata Jantos: Nie. Myślę, że to zadowolenie jest naturalne i wynika z momentu życia, w jakim studenci się znajdują. Młodzi ludzie są bardziej nastawieni na rozrywkę i kulturę, a w Krakowie mają dostęp do nich obu.

Kraków ma im też zdecydowanie więcej do zaoferowania niż miejscowości, z których przyjeżdżają.

MJ: Zdecydowanie, choć tu proporcje trochę się zmieniały. Kiedyś rzeczywiście z niewielkiej miejscowości przyjeżdżało się do dużego miasta na studia, a teraz rozmaite uczelnie i filie są także w mniejszych miastach, więc tego elementu osobistego rozwoju związanego ze zmianą miejsca zamieszkania część osób nie doświadcza.

Ci, którzy przyjeżdżają na studia do Krakowa, doświadczają.

MJ: Przyjeżdżając do dużego miasta, poznają zupełnie inne życie, wobec tego pozytywne opinie to naturalny element zachwyty, zachłyśnięcia się nowym miejscem, większymi możliwościami, bogactwem oferty kulturalnej.

Pozytywne nastawienie studentów do Krakowa to szansa rozwojowa dla miasta. Zwłaszcza że wielu z nich deklaruje chęć pozostania tutaj.

MJ: To bardzo ciekawe, bo jeszcze w 2019 r. prawie 63 proc. studentów planowało wyjazd z Krakowa, a dziś taką chęć zgłasza o połowę mniej osób. To faktycznie wielka szansa dla Krakowa, bo przecież każde miasto potrzebuje młodych, wykształconych i mających perspektywę ludzi, to oni je napędzają i zmieniają. Tę szansę trzeba jednak chcieć wykorzystywać. Przez wiele lat apelowałam o stworzenie w magistracie komórki współpracującej z uczelniami. Podobna istnieje od dawna we Wrocławiu, a w Krakowie od niedawna. Trzeba byłoby jednak zapytać przedstawicieli uczelni, jak oceniają tę współpracę.

Wydaje się, że Kraków nie wykorzystuje gigantycznego potencjału swych uczelni. Chociażby Akademii Górniczo-Hutniczej, prowadzącej mnóstwo badań, wnioski z których mogłyby znaleźć

zastosowanie w mieście. Wynika z nich np. to, że Kraków produkuje nadmiar światła (to tzw. zanieczyszczenie światłem). Próbowałam zainteresować władze miasta tym problemem, wskazując, że współpraca z uczelnią mogłaby tu bardzo pomóc, ale pies z kulawą nogą się nad tym nie pochylał. I znowu: trzeba byłoby zapytać przedstawicieli uczelni, czy czują, że ich potencjał jest wykorzystywany. Wszelkich uczelni: od technicznych po artystyczne.

A co możemy zrobić, żeby podtrzymać pozytywne nastawienie studentów i zachęcić ich do pozostania w mieście?

MJ: Każdy człowiek zostaje wtedy, kiedy ma warunki do życia. Ważna jest więc np. sprawa dostępności mieszkań. Radny Łukasz Wantuch, który ma tysiąc pomysłów na minutę, w tej akurat kwestii

wymyślił coś interesującego. Zaproponował, żeby na terenach należących do szkół budować niewielkie hostele dla nauczycieli. Dzięki temu młodzi ludzie po studiach mieliby zapewnione w miarę tanie mieszkania, a krakowskie szkoły – nauczycieli.

Pani chyba walczyła z mieszkaniami w szkołach?

MJ: Tak, ale to była inna sytuacja. W szkołach zazwyczaj nie mieszkali już nauczyciele, tylko ich dzieci albo wnuki, dochodziło do nadużywania sytuacji. Lokatorzy mieszkań służbowych najczęściej nie płacili za korzystanie z energii elektrycznej czy za zużytą wodę, ponieważ rachunki opłacały szkoły. Hostele zaś miałyby konkretny cel – zatrzymać w Krakowie absolwentów

wyższych uczelni, którzy pracę mogliby znaleźć w Krakowie i być tu nauczycielami, bo ich przecież brakuje.

Same mieszkania nie rozwiążą chyba sprawy. Potrzebne są żłobki, przedszkola...

MJ: Oczywiście, naturalną konsekwencją osiedlenia się w jakimś mieście jest chęć założenia rodziny, a to rodzi kolejne potrzeby. Niestety, w kwestii żłobków i przedszkoli też jest w Krakowie dużo do zrobienia. Musimy się z tym zmierzyć i wykorzystać to pozytywne nastawienie studentów do miasta. Jego zmarnowanie byłoby wielkim błędem. A Kraków jest przecież ośrodkiem akademickim i niech tak pozostanie.

Naturalną konsekwencją osiedlenia się w jakimś mieście jest chęć założenia rodziny, a to rodzi kolejne potrzeby. Niestety, w kwestii żłobków i przedszkoli też jest w Krakowie dużo do zrobienia. Musimy się z tym zmierzyć i wykorzystać to pozytywne nastawienie studentów do miasta.

WICEK "SOCJALIK."

Myslelem psiokrew co nie bede miol nijakiego katkandydata, a tu ci psiokrew wyfaził jedyń za drugim jak chyza¹⁾ na kołmirz. Naprzód ten mikrny binios²⁾, ten żgac sakrameneki Walik Wątroba założył ci psiokrew nowe stronictwo dymokratyczno-aryztogradyczne i chciol mnie psiokrew

w ulu za fałszywe warjaty⁶⁾ com ci pajęczynę⁷⁾ ze strychu zwędziul, com ci po dolinach⁸⁾ grabę wycirał. A na tym nie kuniec. bo ci jakiś skiś w korespondencyi z Krowiego Ogonu nagrypsał, com ci pod onym Krowim Ogonem chałupę podpalił i gudłajowi majchrem kantyńę⁹⁾ rozwalul, a ja. niech mnie choroba ciśnie, nigdym pod żadnym Krowim Ogonem nie bywał. A i to jeszcze nagrypsali com ci przed misioncem jakiś brzanie na cnotę nastąpiul, a ja (bodajem pęk) od czterech lat nie byłem psiokrew w tym przyjemnym położyniu.

I nie byłbym psiokrew na takie ómoje¹⁰⁾ uważował, ale jak ci mnie nagrypsał on gazetnik com kirzac¹¹⁾ nie mógem wytrzymać i kciołem poknając do prekuratora i pedzić mu: „prześwitny trybunole, proszę piknie o proces skróś obrazy hunoru”. Ale Antyk pedział, co tu nima psiokrew nijakij obrazy, bo jak som wybory to ci je takie prawo co o kużdym kandydacie wolno ci nagrypsać i pedzić że jest buchacz, pijak, rozbójnik, brzaniarz, sufragan, badeniak, cholira, baciarcz, mordyrca, doliniarz, podpalaacz i trambaj lelektryczny. A im ci murowszy chłop, to ci go można wiency kunirować. I doniro jak ci wybory usta-

Tak prezentował się felieton Wicka Socjalika opublikowany 15 grudnia 1900 r. w „Djable”/ fot. archiwum Małopolskiej Biblioteki Cyfrowej, mbc.malopolska.pl

tego postawili psiokrew jakiegoś Wróbla

Tak ci i nie poszedem psiokrew do pre-

Inżynier a inżynier.

Jednemu gdy przemawia wszyscy w koło [kadzą,
A drugiemu do głosu przyjsć nawet nie [dadzą.

KONSEKWENTNI.

Bij stańczyka! wołali, a po krótkiej chwili Sami się między sobą srodze pocubili. — W końcu gdy pochowali swe „moralne“ kije, Krzyknęli unisono: Stańczyk niechaj żyje!

Ważne dla panów kandydatów!

Z powodu zbliżających się wyborów poleca niżej podpisany

znakomite **gruszki programowe** do wieszania na suchych wierzbach Koła polskiego.

Ceny przystępne — biorącym większą ilość znaczny rabat.

Blagierski.

W. Jędrzejewski

Jak to kiedyś z wyborami bywało

Michał Koziol

„...bo jak som wybory to ci je takie prawo co o kużdym kadydacie wolno ci nagrypsać i pedzić że jest buchacz, pijak, rozbójnik, brzaniarz, sufragan, badeniak, cholira, baciarcz, mordyrca, doliniarz i trambaj lelektryczny. A im ci murowszy chłop, to ci można wiency kunirować. I dopiro jak ci wybory ustanom, to ci kuždy na nowo porzondnieje”.

Powyższy cytat pochodzi z felietonu, który ukazał się 15 grudnia 1900 r., na pięć dni przed wyborami do austriackiego parlamentu, czyli wiedeńskiej Rady Państwa, w „Djable” – krakowskim dwutygodniku „satyryczno-humorystycznym, ilustrowanym”. Jako autor figurował Wicek Socjalik. Pod tym pseudonimem ukrywał się Kazimierz Bartoszewicz, historyk, publicysta oraz złośliwy, ale dowcipny satyryk. Wickowe felietony pisane były specyficznym językiem, swoistą dziennikarską transformacją mowy, jaką przed przeszło stu laty rzeczywiście postugiwali się mieszkańcy przedmieść miasta Krakowa. Dziś są one ciekawym i cennym zapisem ówczesnej krakowskiej gwary.

Męczybuty i parzypyski

Wicek, choć nie mógł się pochwalić ani dobrymi manierami, ani jakimś specjalnym wykształceniem, był jednak postacią sympatyczną, a jako „rydaktor” poczytnej gazety cieszył się dużą popularnością. Mógł więc mieć nadzieję, że „wyjdzie z urny”, czyli zdobędzie mandat. Postanowił zatem kandydować. W tym celu musiał przede wszystkim stworzyć nowy podmiot polityczny. Było to konieczne, ponieważ właśnie pogniwał się na swojego dotychczasowego przywódcę, tj. Ignacego Daszyńskiego, lidera Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego. Zwołał więc „tajne zgromadzenie” w „olejandrach”, czyli w zaroślach nad Rudawą, płynącą wtedy wzdłuż

dzisiejszej al. 3 Maja. Przybyli na to wydarzenie towarzysze: „Ferdyk, Antyk, Makalągwa, Bolik, Staszek, Gembaty, Dziura, Kirniak i przyprowadzili psiokrew ze sobom jeszcze ze dwudziestu towarzyszy z różnego fachu, jako to męczybutów [piekarzy], murorzy, golibyków [rzeźników], parzypysków [?], strugoli [?] i kolejarzy. Dziura, jako i psiokrew najgrubszy i najtłupszejszy ostał psiokrew prezesem zgromadzynia”.

Owo tajne zgromadzenie postanowiło odejść z grona zwolenników „Ignaca” i stworzyć zupełnie nowy podmiot polityczny, czyli „partię kleparsko-krześcijańsko-międzynarodową”. Decyzję podjęto prawie jednogłośnie. Co prawda jeden z męczybutów, czyli piekarzy, protestował, „aleśmy go psiokrew grzecnie wzieni za kołnier, kolanem w miękość poczęstowali i wylali ze zgromadzynia”.

Założycielom nowego ugrupowania nie można odmówić dużej dozy dalekowzroczności. Przede wszystkim każdego z kandydatów postanowiono zobowiązać do świadczeń na rzecz wyborców. Oznaczano to, że „Kto kce psiokrew kandyduwać musi kuždemu z parttji zafundować po dwie blachy [kieliszki] sakramenckij z duchem zaraz, potym bez cały tydzień przed wyborami po trzy blachy, a w sobotę i niedzielę po pińć”.

Trudne życie kandydata

Nie zapomniano o relacjach, jakie powinny łączyć parlamentarzystę z wyborcami także po zwycięskich wyborach. Postanowiono,

że każdy z deputowanych będzie przeznaczał połowę swojej poselskiej diety na wsparcie elektoratu. Za owe pieniądze zakupi się dla elektoratu męskiego: „hary [wiadomo co], machców [papierosów], skórzanych [cygar], kwaragli [morawskich serków dojrzewających o szklistej konsystencji], kietbasy i wędzonych śledzi, a lo brzan fig, kapusty [?], pomarańców i fajgelów [słodkich obwarzanków] – coby jak panowie postowie przyjadom na feryje byto z czygo ich uczcić i mieć na frajdę lo partyi”.

Ponieważ pod koniec dziewiętnastego stulecia także zdarzały się karzgodne przypadki dezercji postów i przechodzenia do innych ugrupowań parlamentarnych, twórcy „partii kleparsko-krześcijańsko-międzynarodowej” wprowadzili do statutu następujący zapis: „A jako może psiokrew który skiś [bęcwał] partyję zdradzić, lo tego kuźdy poseł zamówi i zaptaci u Siapsi po 20 litrów hary, coby na ten przypadyk lżyj byto partyi oną psiokrew zdradę przebolić”.

Szybko okazało się, że kandydowanie do parlamentu to naprawdę duże wyzwanie. Nawet tak zacna postać jak Wicek Socjalik stała się celem brutalnych, bezwzględnych ataków. Prasa nie przebierała w środkach. Jak sam pisał: „Dawnom psiokrew tyle nie chłat co tera, a to skróś irytacji, bo te psiokrew gazetniki tak ci na mnie wydziwiają, co szewska pasja człeka bierze. Jedna partyja to ci psiokrew osobnom gazete założyła coby na mnie psiokrew kunirować. Naprzód nagrypsał ten gazetnik, co kiedym miot cztery lata, to jużem buchnął macierzy adachy [trzewiki], a to nie prowda już skróś tygo co macierz boso łąziuta”.

Europa psiokrew patrzy

Nie było to jedyne oskarżenie, jakie ukazało się w gazetach. Żalił się Wicek Socjalik, że zarzucano mu, iż „siedziot w ulu za fatszwy warjaty [pieniądze], com ci pajęczynę [pościel] ze strychu zwędziut, com ci po dolinach [kieszeniach] grabę wycirał”.

Oburzony Wicek chciał nawet „poknając do prekuratora i pedzieć mu: »prześwietny trybunole, proszę piknie o proces skróś obrazy honoru«. Na szczęście doświadczony kolega Antyk wytłumaczył mu, że takie oskarżenia są stosowane przy każdych wyborach. Nie poszedł więc Wicek do prokuratora, ale przy pomocy kolegów rozpoczął swoją kampanię. Na jego prośbę kolega Antyk przygotował „odyzwę wyborczą”. Brzmiła ona: „Narodzie z Grzegórzek, Tandyty i Olejandrów! Europa psiokrew patrzy na ciebie jakigo se wybierzesz posta: żgaca, miętotę czy morowego. Narodie krześcijański i żydowsko-katolicki nie daj się oćmić zdrajcom ojczyzny, a zdrajca jest kuźdy co nie kce na posta Wicka

Socjalika. Narodzie! Głosuj jak jeden mąż na tygo najmądrzejszygo, najszlachetniejszygo i najpikniejszygo obrońcę ludu. Do śmelcu z innymi kandydatami!”.

Wicek nie był początkowo zadowolony z „odyzwy”. Chciał wykreślić „najszlachetniejszygo i najmądrzejszygo» jako to psiokrew nie piknie tak samygo siebie chwalić – ale Antyk pedział co kuźdy kandydat tak sam o sobie gwarzy i żaden psiokrew tego się nie wstydzi. Za to jak ustanom wybory to kuźdy taki najmądrzejszy jest psiokrew po staremu głupi, a kuźdy najszlachetniejszy po staremu cygan”.

Wicek, choć nie mógł się pochwalić ani dobrymi manierami, ani jakimś specjalnym wykształceniem, był jednak postacią sympatyczną, a jako „rydaktor” poczytnej gazety cieszył się dużą popularnością. Mógł więc mieć nadzieję, że „wyjdzie z urny”, czyli zdobędzie mandat.

Kalendarium krakowskie

11 października 1989

„Wciąż znakomita Irena Santor śpiewać będzie dziś i jutro w Teatrze STU o godz. 19.15; recitale te nagrywane będą przez tv”.

12 października 1945

W kościele Bożego Ciała msza żałobna za duszę śp. Józefa Kałuży. Zamiast kwiatów można złożyć pieniądze „na rzecz pomocy zdemobilizowanym żołnierzom”.

13 października 1881

Prochy Wincentego Pola przeniesiono z cmentarza Rakowickiego do Grobów Zastużonych na Skatce.

14 października 1965

Umiera Stanisław Rymar, prawnik, dziennikarz, działacz narodowy, w czasie okupacji niemieckiej pracujący w Radzie Opiekuńczej Miejskiej oraz Polskim Komitecie Opiekuńczym.

15 października 1929

Umiera Antoni Rothe, kupiec, a przede wszystkim założyciel sławnej krakowskiej firmy produkującej świece i pierniki.

17 października 1989

„Dziś o godz. 11 w świetlicy Zakładów Mięsnych przy ul. Rzeźniczej rozpocznie się kolejna Giełda Mięsna, na której swój towar oferować będą dostawcy m.in. z Ostródy, Łukowa, Dębicy, Chrzanowa i Koła”.

18 października 1911

Aresztowano Sewerynę Bońdę, „która pod pozorem wróżenia z kart, wyłudziła znaczne kwoty pieniężne od służących”.

19 października 1989

Od paru dni stołówki Huty im. Lenina wydają tanie posiłki pracownikom oraz swym emerytom i rencistom, którzy wymagają wsparcia.

„Przedsiębiorcze krakowianki”

Miało Kraków i Fundacja Mamo Pracuj przygotowały kolejną odsłonę programu „Przedsiębiorcze krakowianki”, koncentrując działania wokół hasła „Kariera kobiet”. Na krakowianki czeka bogata oferta szkoleń, które pomogą im poprawić swoją pozycję na rynku pracy.

Program powstał z myślą o kobietach, które dążą do podniesienia swoich umiejętności, zdobycia nowej wiedzy i zwiększenia pewności siebie na rynku pracy. Udział w programie jest bezpłatny, nie obowiązują w nim także żadne ograniczenia wiekowe czy kompetencyjne.

Na uczestniczki programu czekają m.in. interaktywne webinary, tj. sesje z udziałem ekspertek poświęcone kluczowym umiejętnościom zawodowym. Będą się one odbywać online w październiku – w poniedziałki o godz. 20.00 (16 października: „Jak Cię widzą, tak

Cię piszą”; 23 października: „Świat w tabeli – Excel dla początkujących i/lub średniozaawansowanych – tricks & tips”; 30 października: „Współpracuj skuteczniej – narzędzia do pracy online – Google docs, Spreadsheets, Formularze, Keep, Jamboard”).

Będą także organizowane spotkania z inspirującymi kobietami, które opowiedzą o swojej ścieżce kariery, przeciwnościach, z jakimi się spotkały, i sukcesach, jakie odniosły. Niezależnie od poziomu zaawansowania zawodowego uczestniczki programu znajdą wsparcie i nawiążą cenne relacje w ramach społeczności Przedsiębiorczych Krakowianek.

Program jest realizowany przez Fundację Mamo Pracuj na zlecenie Urzędu Miasta Krakowa. Szczegółów szukajcie na stronie: www.krakowianki.mamopracuj.pl. (red.)

Galeria Rozmaitości – nowy punkt wymiany dla mieszkańców

Na terenie Lamusowni przy ul. Nowohuckiej 1 działa nowa usługa dostępna dla mieszkańców – Galeria Rozmaitości. To punkt, w którym mieszkańcy Krakowa mogą wymieniać się przedmiotami, zamiast je wyrzucać.

Co można wymienić/zostawić/wziąć? Zabawki, akcesoria dziecięce, akcesoria do gier i zabaw (np. rakiетки, paletki, ochraniacze), sprzęt sportowy (rowery, hulajnogi, narty, sanki, łyżwy itp.), wyposażenie domu (zastony, suszarki na pranie, deski do prasowania, torby,

walizki, itp.), akcesoria kuchenne (garnki, miski, szkło stołowe, wazon itp.), pojemniki do przechowywania oraz inne przedmioty zakwalifikowane przez obsługę PSZOK jako przedmioty nadające się do ponownego użycia. Ważne! W punkcie ponownego użycia nie można zostawiać urządzeń elektrycznych i elektronicznych ani odpadów w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Galeria Rozmaitości działa w dni powszednie od 10.00 do 18.00, w soboty od 7.30 do 18.00. (PO)

Przetargi na sprzedaż nieruchomości

Prezydent Miasta Krakowa ogłosił na dzień 21 listopada 2023 r. przetargi ustne nieograniczone na sprzedaż nieruchomości stanowiących własność Gminy Miejskiej Kraków. Pełną treść ogłoszeń o przetargach zamieszczono na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Krakowa: www.bip.krakow.pl,

w zakładce: Finanse i mienie / Nieruchomości Miasta Krakowa / Przetargi na nieruchomości. Szczegółowe informacje można uzyskać w Wydziale Skarbu Miasta (ul. Kasprowicza 29) w godzinach pracy urzędu – tel. 12 616-98-08 lub 12 616-65-45 (w sprawie nieruchomości gruntowych) oraz 12 616-98-09 (w sprawie lokali).

Położenie	Nieruchomość	Cena wywoławcza	Wadium
ul. Fredry	dz. nr 82/91 o pow. 0,1066 ha, obr. P-47, jedn. ewid. Podgórze	800 000,00 zł	80 000,00 zł
rejon ul. Józefa Becka	dz. nr 166 o pow. 0,1079 ha, obr. K-7, jedn. ewid. Krowodrza	1 170 000,00 zł brutto, w tym 23 proc. VAT	117 000,00 zł
ul. Makuszyńskiego	dz. nr 43/1 o pow. 0,0870 ha, obr. NH-9, jedn. ewid. Nowa Huta	820 000,00 zł	82 000,00 zł

Oznaczenie nieruchomości	Termin oględzin	Cena wywoławcza	Wadium
ul. Bolesława Limanowskiego 13, lokal mieszkalny nr 7, pow. 61,39 m kw.	25 października i 8 listopada 2023 r., godz. 14.30–15.00	664 000,00 zł bonifikata 5 proc. – wpis do rejestru zabytków	67 000,00 zł
ul. Królewska 80, lokal mieszkalny nr 2, pow. 97,95 m kw.	20 października i 9 listopada 2023 r., godz. 14.30–15.00	1 084 000,00 zł	109 000,00 zł

 Kraków

Bajki dla niegrzecznych

20–22 października

**Teatr
Bagatela**

TEATR „BAGATELA” IM. TADEUSZA BOYA-ŻELEŃSKIEGO • INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

 Kraków

19
listopada
2023

**Dzień
Otwarty
Muzeów
Krakowskich**

szczegóły na www.krakow.pl